

An aerial photograph of a city, likely Amsterdam, showing a dense network of streets and buildings. A prominent river, the IJ, flows through the city from the top left towards the bottom left. The image is in a dark, monochromatic style with a blue-grey tint.

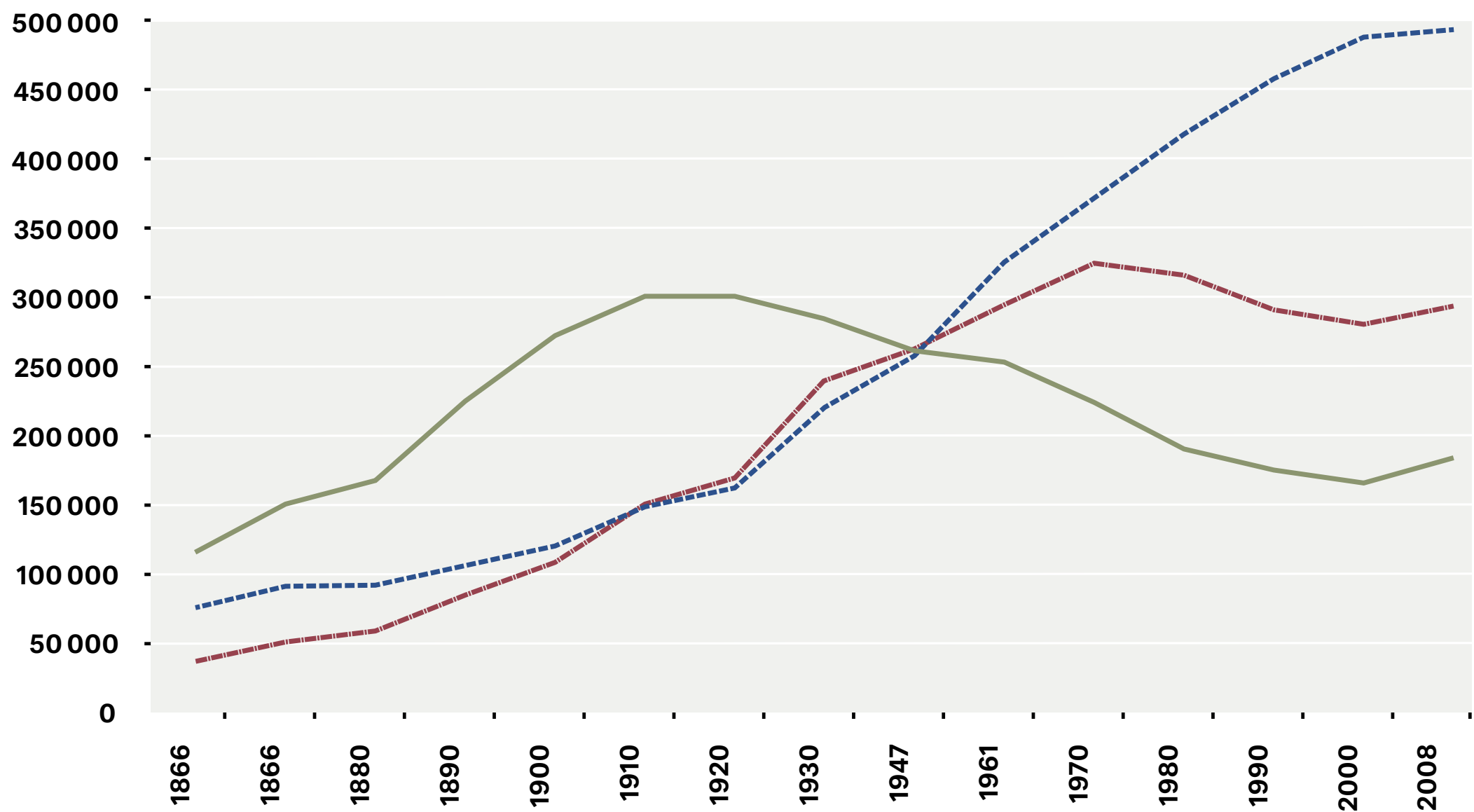
LABO XX

Kiezen voor de
twintigste-eeuwse gordel

De 20ste-eeuwse gordel in de stad Antwerpen

— District Antwerpen
- · - · Stad Antwerpen zonder district Antwerpen
- - - Arrondissement Antwerpen zonder stad Antwerpen

[illegible][illegible]

Full Length Paper

The Atlantic's foreign power also was helping our culture, committed as it was to the

[illegible]

• **WINTER** All off-boarding must be done. You know the situation in our state well. Don't forget, you

Alomst alle Antwerpeners kennen het bekende gezegsje: want aan den rivier stroomt de rivier later gaar. In het niet ongepast in een oude stads-kerk naast heilige kunstwerken een van Lilla-ontwerper Janssens te spreken. We weten best zeker dat de moderne kunst meerde eeuwen steeft, dat Antwerpen niet groemt. We zeggen nooit dat we voortvarend te werk zou gaan. In zijn atelier geringe voorwerpen die aangezien door in voortdurend niet het liefst van de kunstenaar. 1. Probeer niet om anders niet in Antwerpen afgeen. Bregel en Gert reukten niet anders te antwoorden. Als inspecteur heb ik uitsluitend gepuist om te weten dat de laatste jaren een heel mooi en revolutionair en inspirerend van de laatste maanden en de laatste maanden hebben bereikt. Het gaat dus niet op dat men niet met het idee - toekomst die dat dit en dat een paar maanden later bereikt - is het niet juist. We zijn geen mensen met lange durven, ultra-ambitieuze, toekomst. Op de eerste kantverandering waren jonge mensen van de 20 die de wereld heel goed kenden maar het project om ging en de velden die we nu bereikt een heel vrijheid.

beneden de 20 die vertaald goed aanvielen, maar het proces om ging en die vonden dat we ons her-
leiden aan het verleden zijn. -

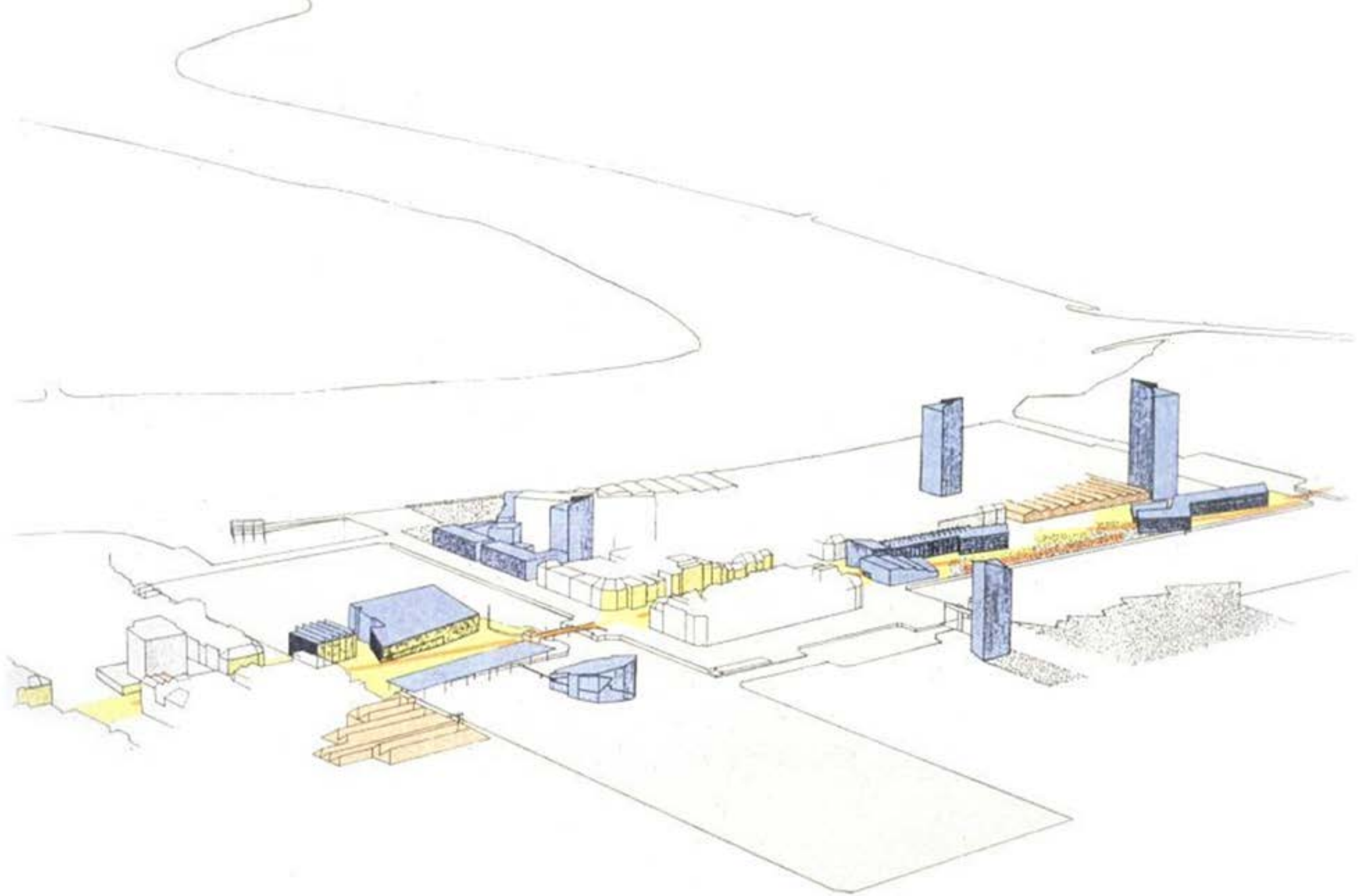
An aerial photograph showing a dense urban landscape. In the foreground, a large, white, tent-like structure is visible, possibly a temporary installation or a large tent. The surrounding area is filled with buildings and streets, with a mix of architectural styles. The image is in black and white, with a slightly grainy texture.

"AKTIEKOMITEE
OUDE
STADSKERN
ANTWERPEN"

ding yan wal :

Het stadsbestuur krijgt het niet gemakkelijk. Zorgen van de pre-metro, protesterende handelaars, parkeerproblemen, havenuitbreiding. En nu is er nog de actiegroep «Oude stadskern Antwerpen» die op de vingers komt kijken wanneer men oude huizen gaat afbreken. Vijftien verenigingen, zowel kulturele-, toeristische- als jeugd-organisaties zijn tot het comité toegetreden om alles wat oude stadsgedoeften aan architecturale schoonheid te bieden hebben van de slopershamer te redden. We vroegen aan voorzitter Van Looy en aan architect Gogge doelstellingen en oplossingen van het comité. Daarna kreeg schepen van openbare werken, Passon, de gelegenheid om de stadspolietiek inzake monumentenzorg te verdedigen.

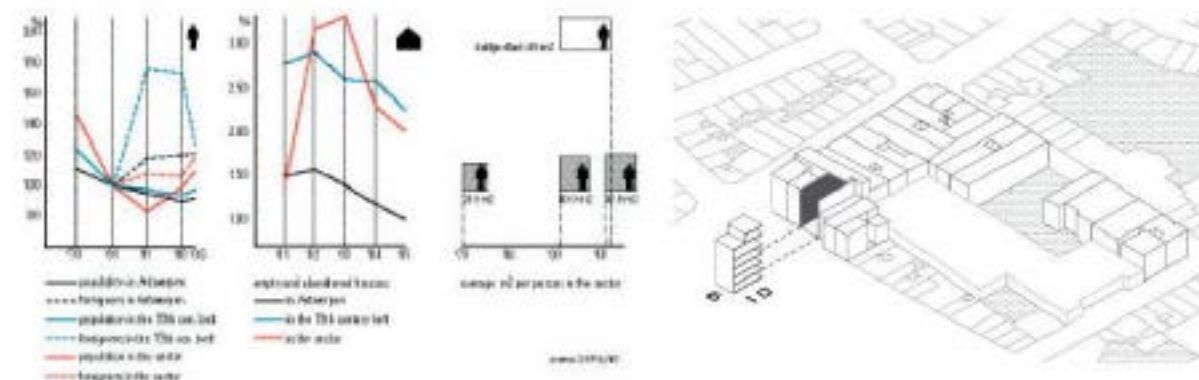

Vanaf 1990: ontwerpwedstrijd Stad aan de Stroom
Het Eilandje volgens Manuel de Solà-Morales

Antwerpen '93: culturele hoofdstad van Europa

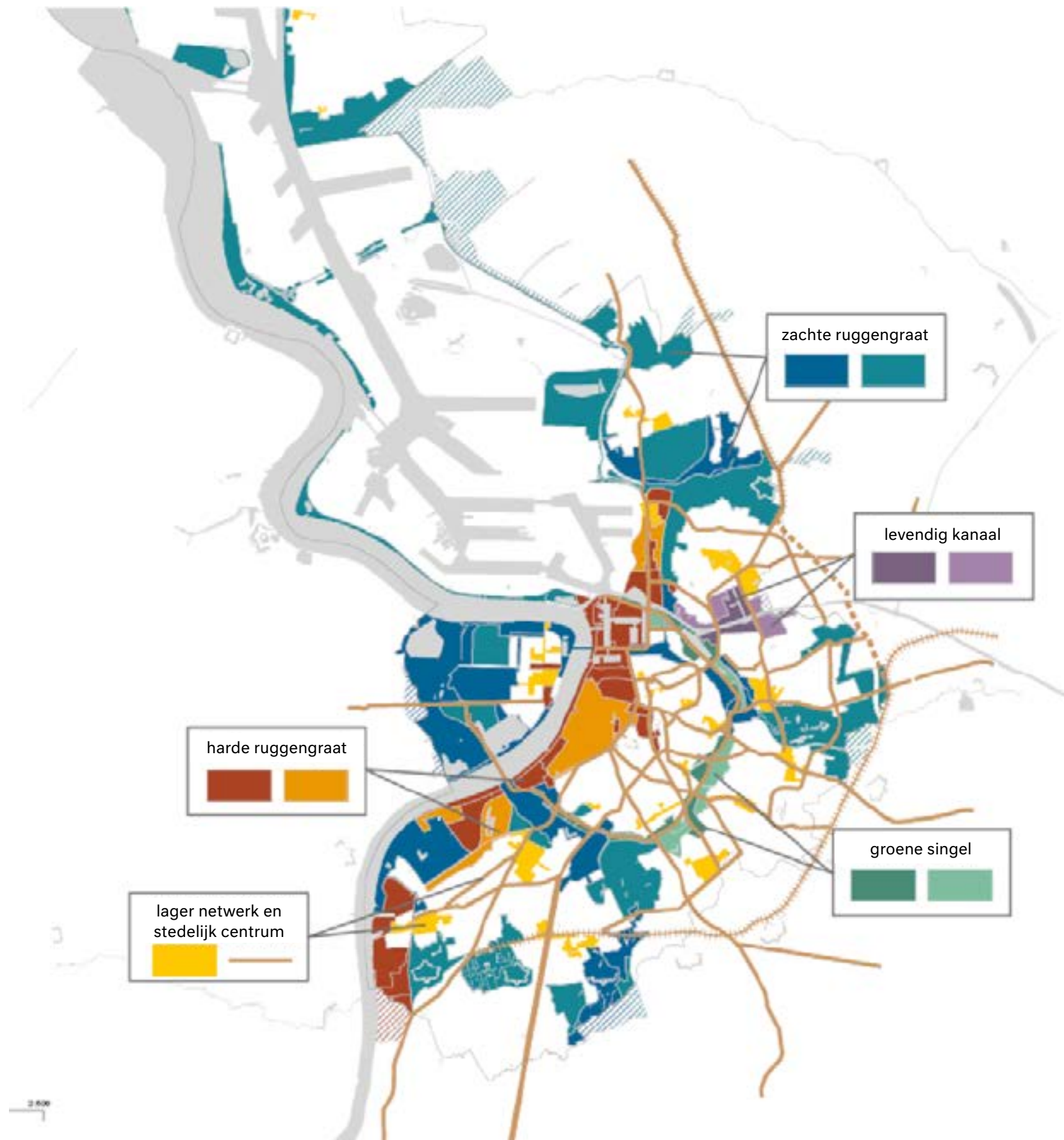

Bouwblokkenteam en -boek in de 19de eeuwse gordel

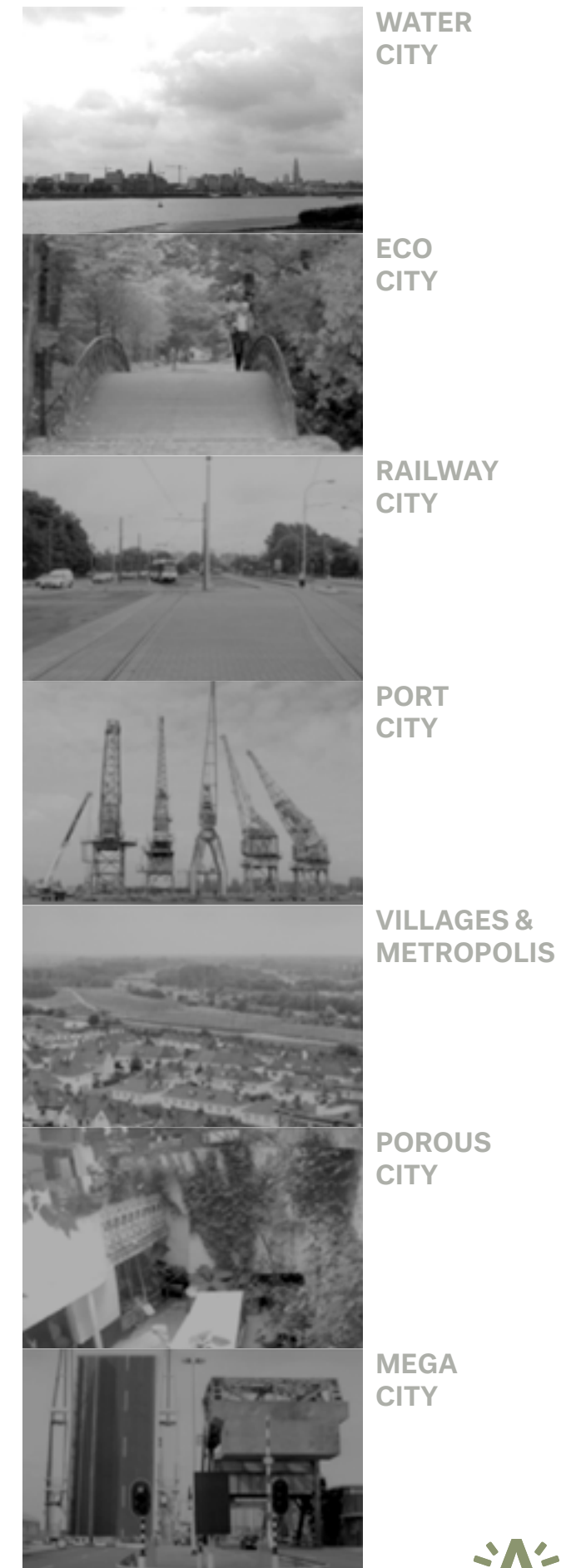

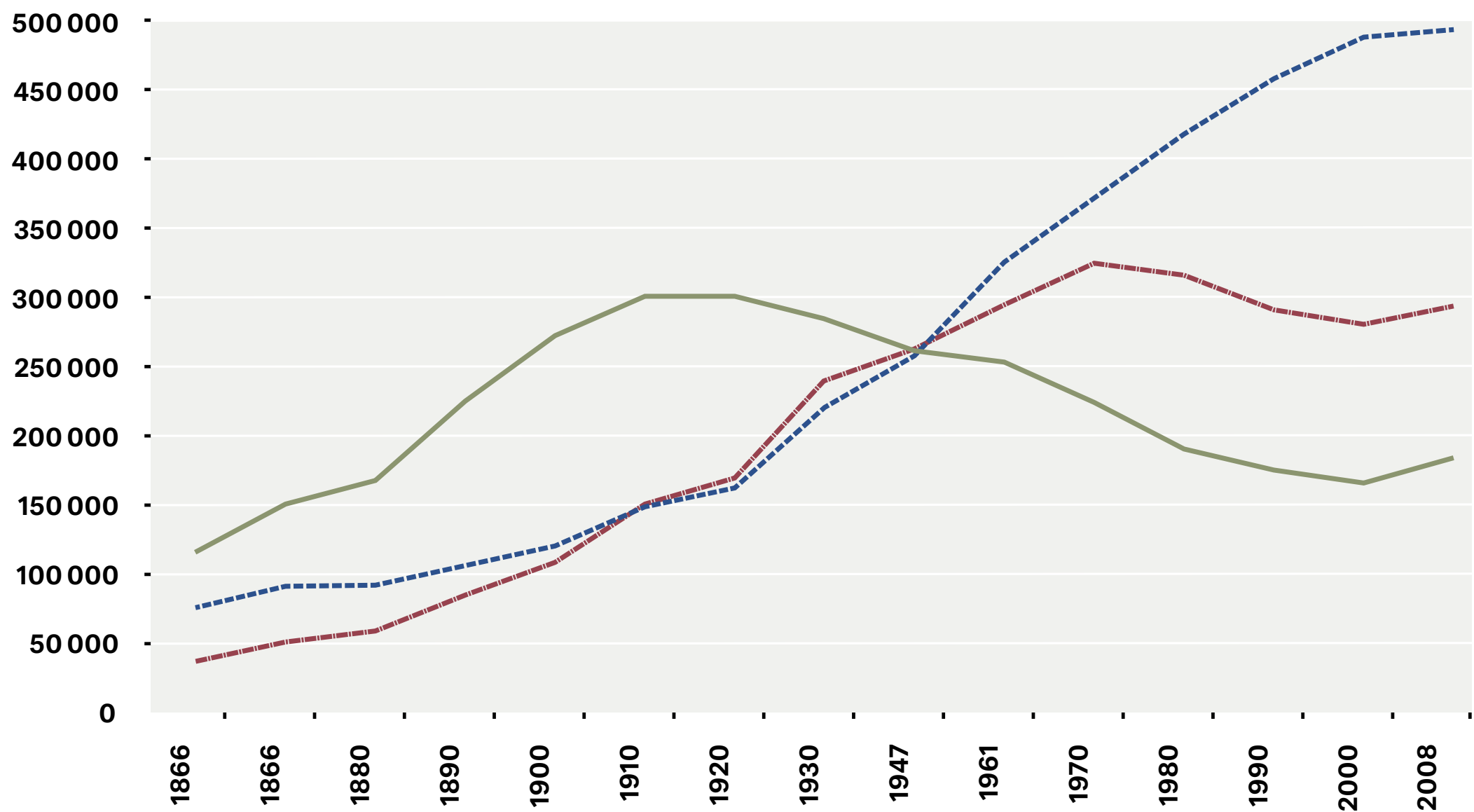
Het s-RSA 'Antwerpen Ontwerpen' vertrekt vanuit de renovatio urbis

Het s-RSA bestaat uit beelden en strategische ruimten en projecten.

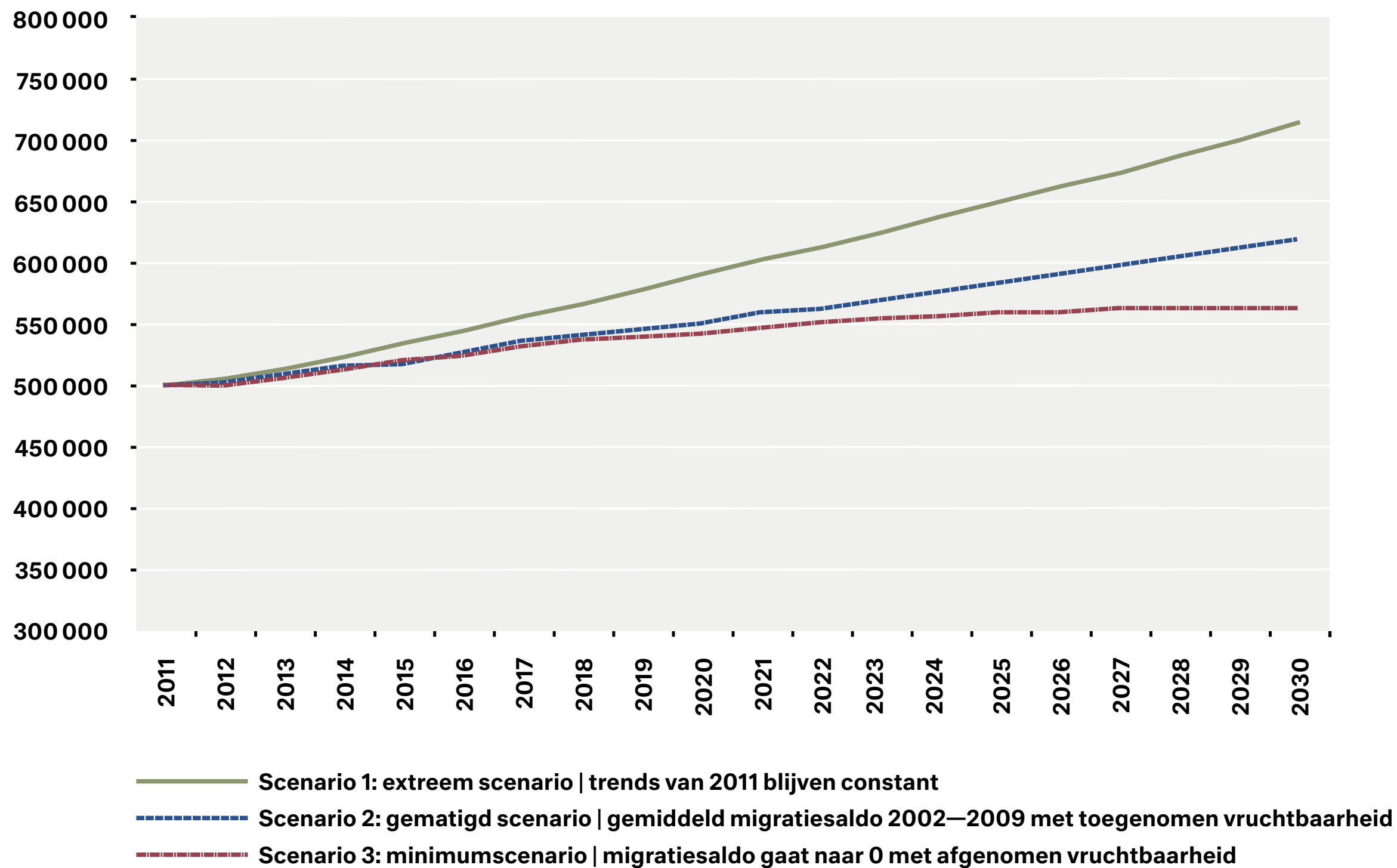
— District Antwerpen
- · - · Stad Antwerpen zonder district Antwerpen
- - - Arrondissement Antwerpen zonder stad Antwerpen

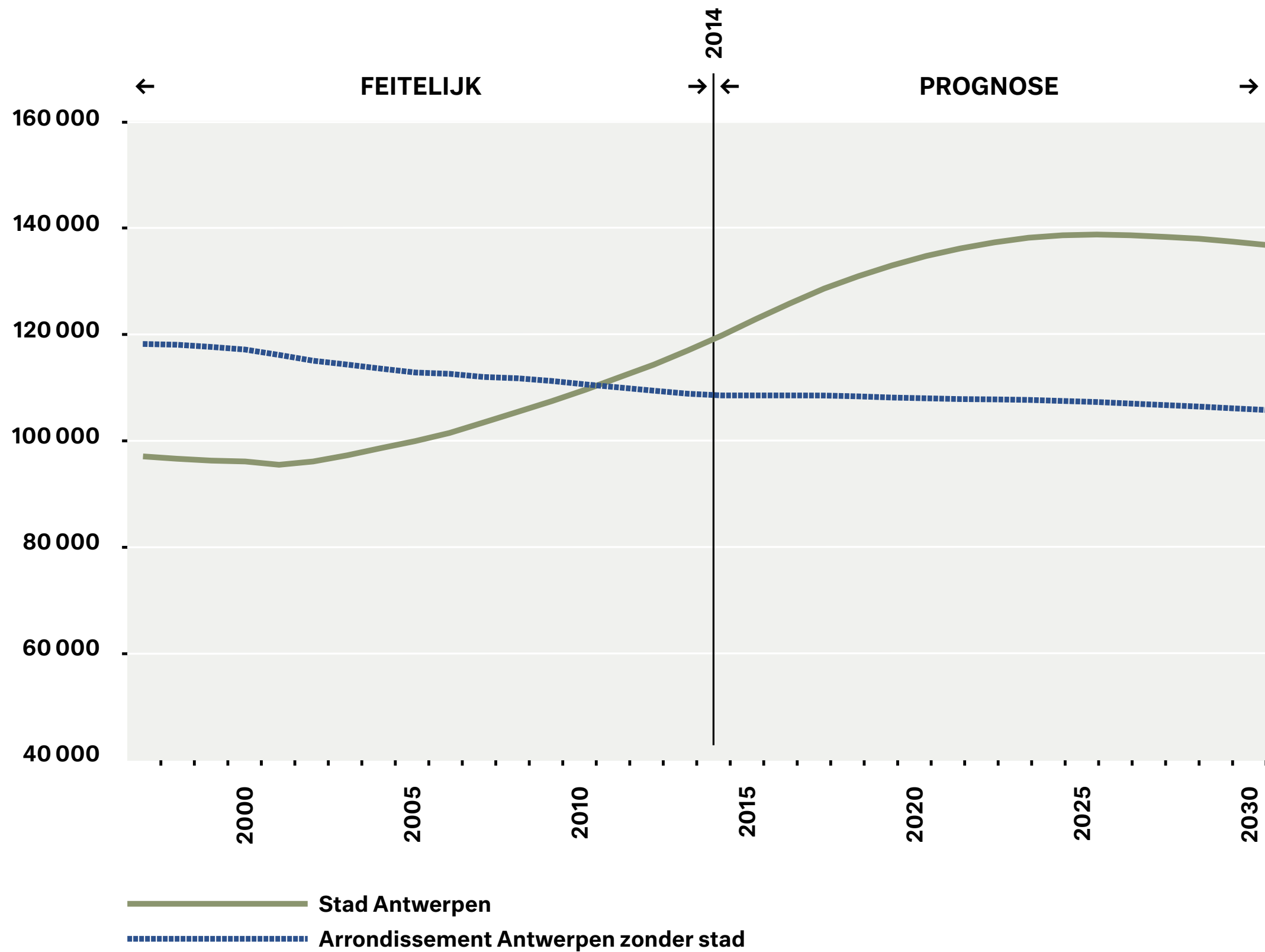

LABO XX

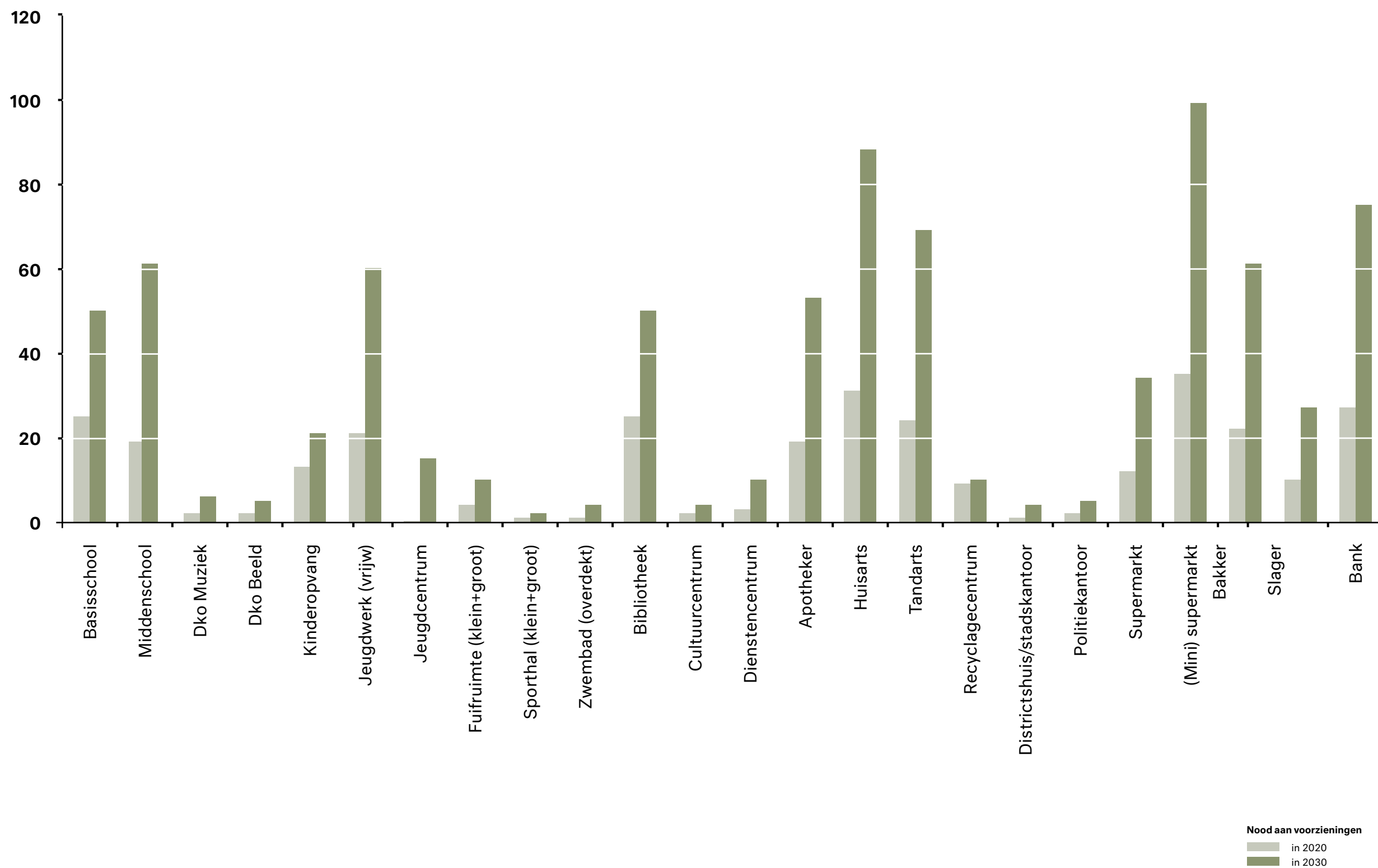
Voorstudies

Volgens gezinsgrootte	2,24	2,11
	<u>min</u>	<u>max</u>
Aantal extra woningen voorzien in 2030	32 112	47 161
<u>Woonvoorraad</u>		
Aantal geplande woningen	10 785	10 785
Aantal onbebouwde percelen	1 439	1 439
Aantal leegstaande gebouwen	410	410
Aantal vrijgekomen gebouwen in rand	1 800	1 800
Nog extra te voorzien	17 678	32 727

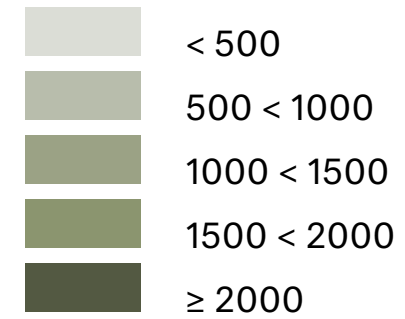

Doelstelling stad: minstens hetzelfde voorzieningenniveau aanhouden

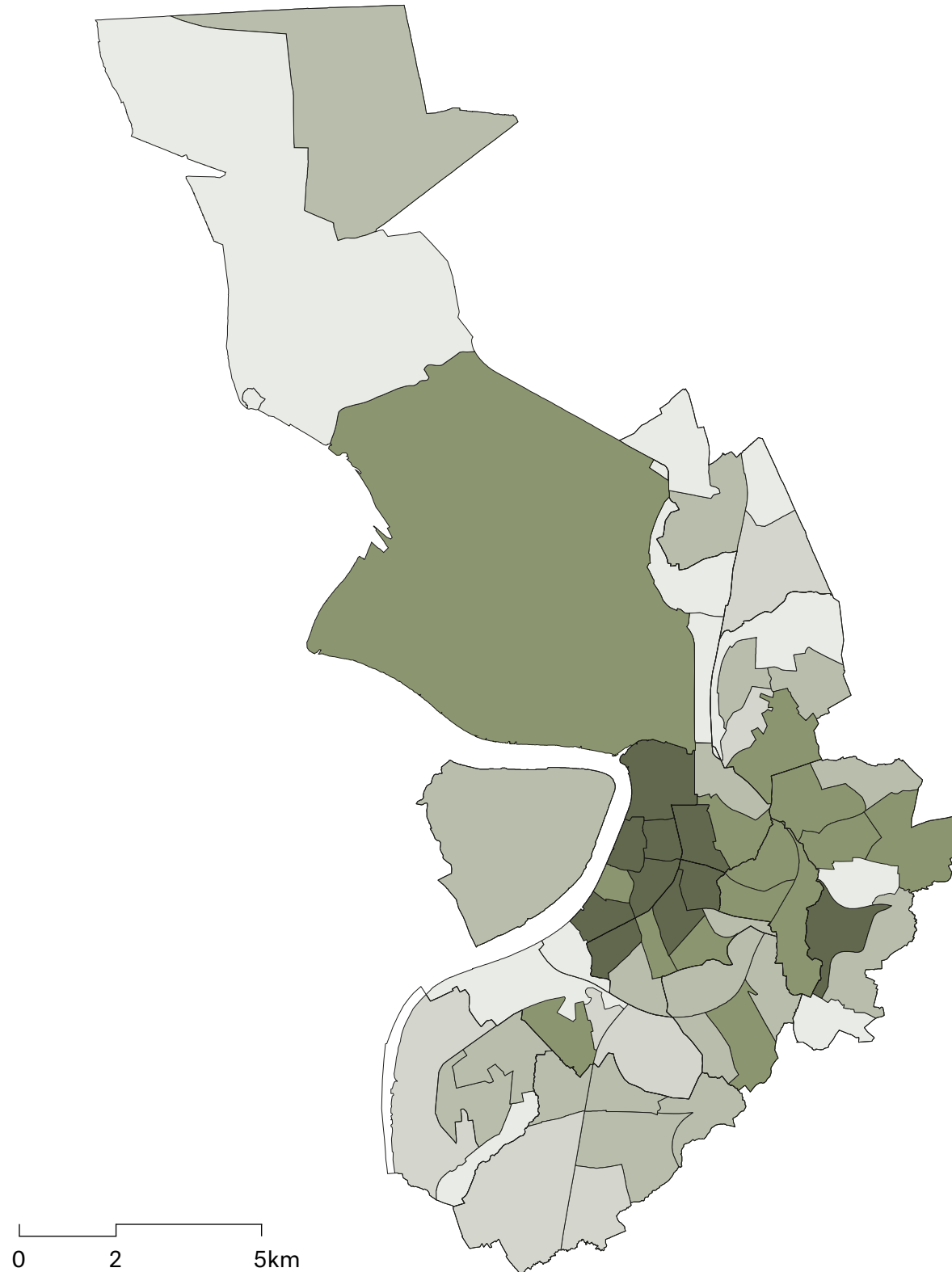
NOOD AAN WERKPLEKKEN

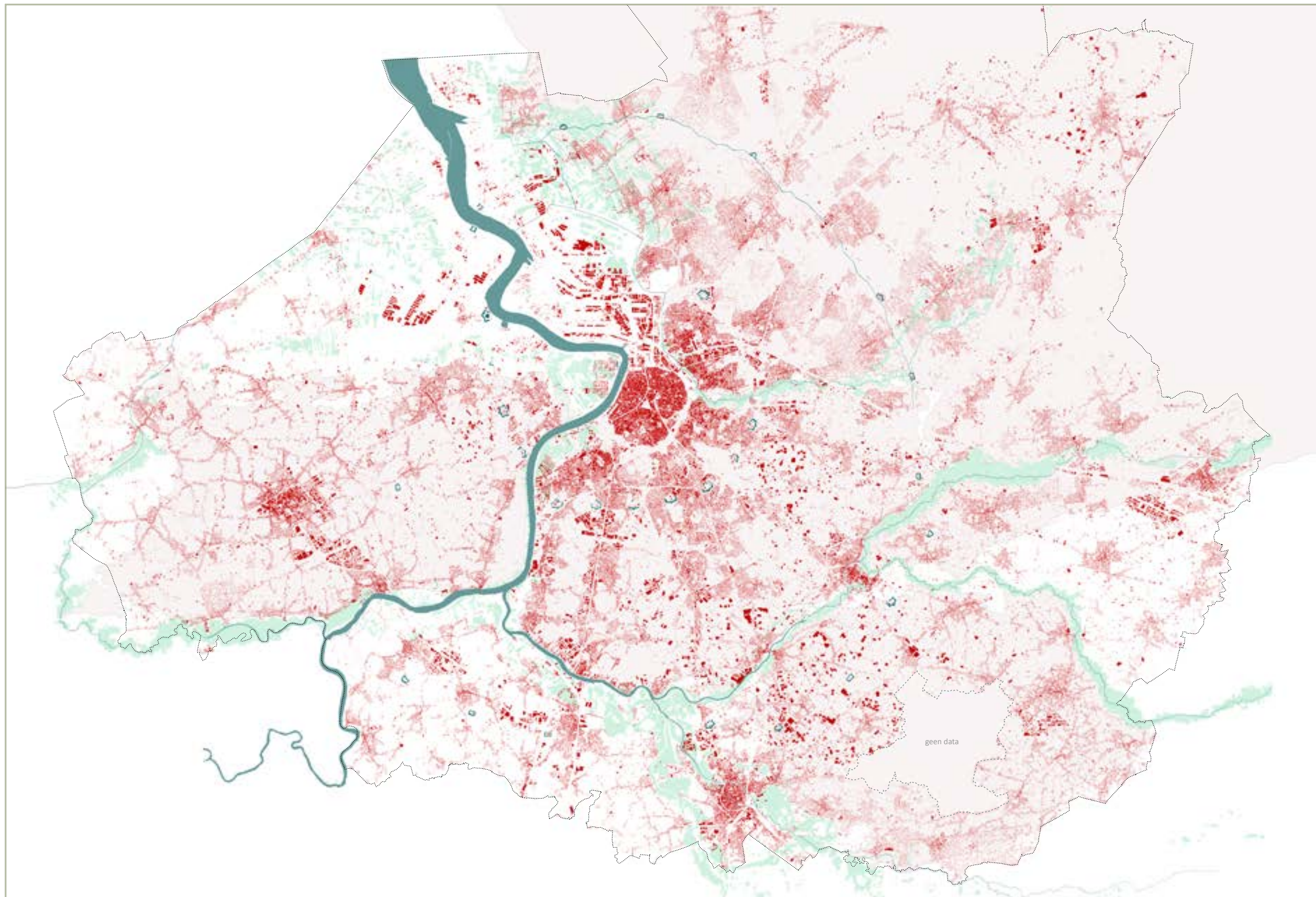
Aantal bedrijfsvestigingen per wijk

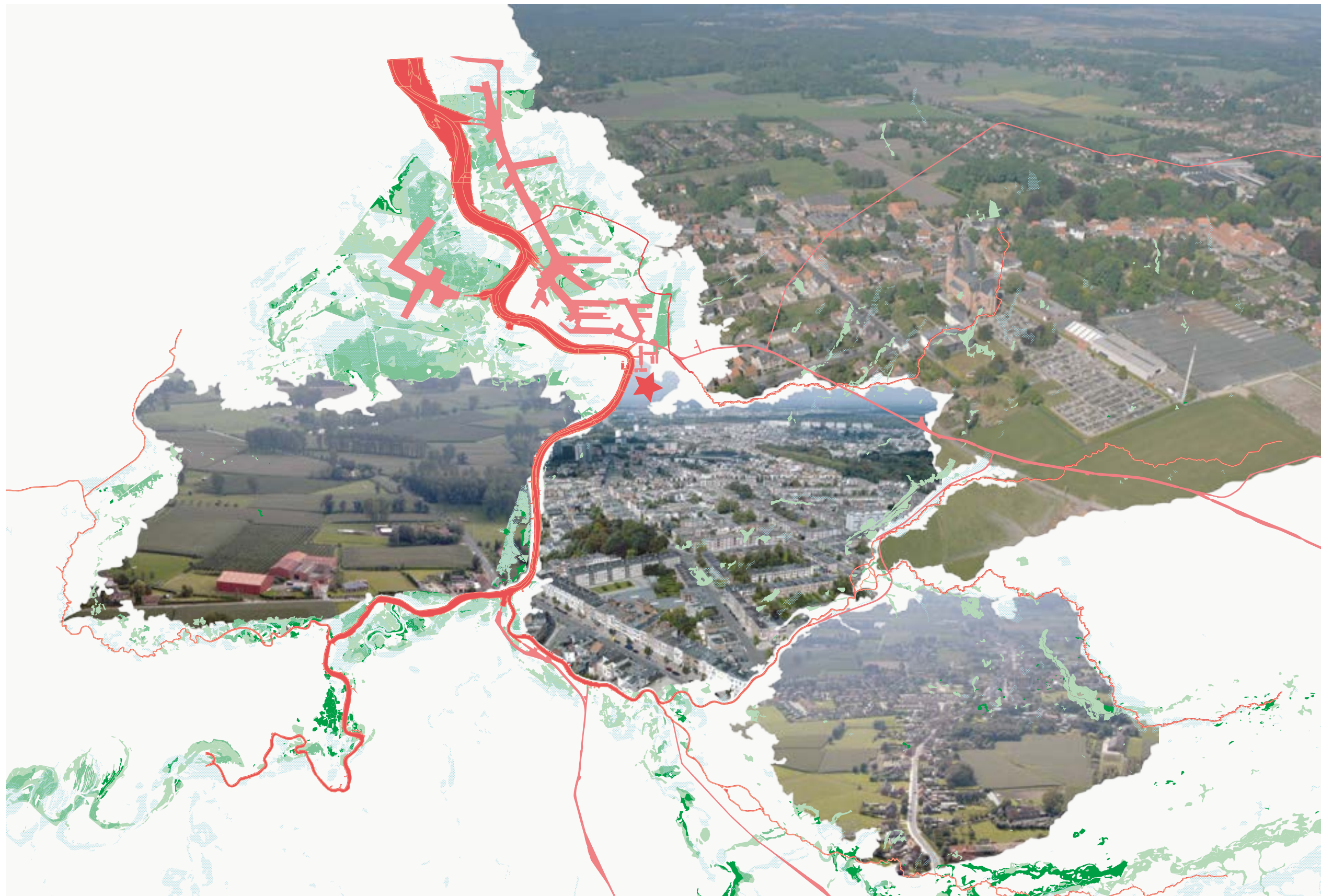

Bron: Verrijkte Kruispuntbank voor Ondernemingen (VKBO), cijfers 2014

In 2014 zijn er 93 724 bedrijfsvestigingen.
We zien terug een concentratie van werkplekken
in de kernstad.

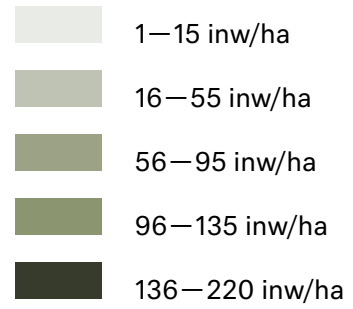

LABO XX

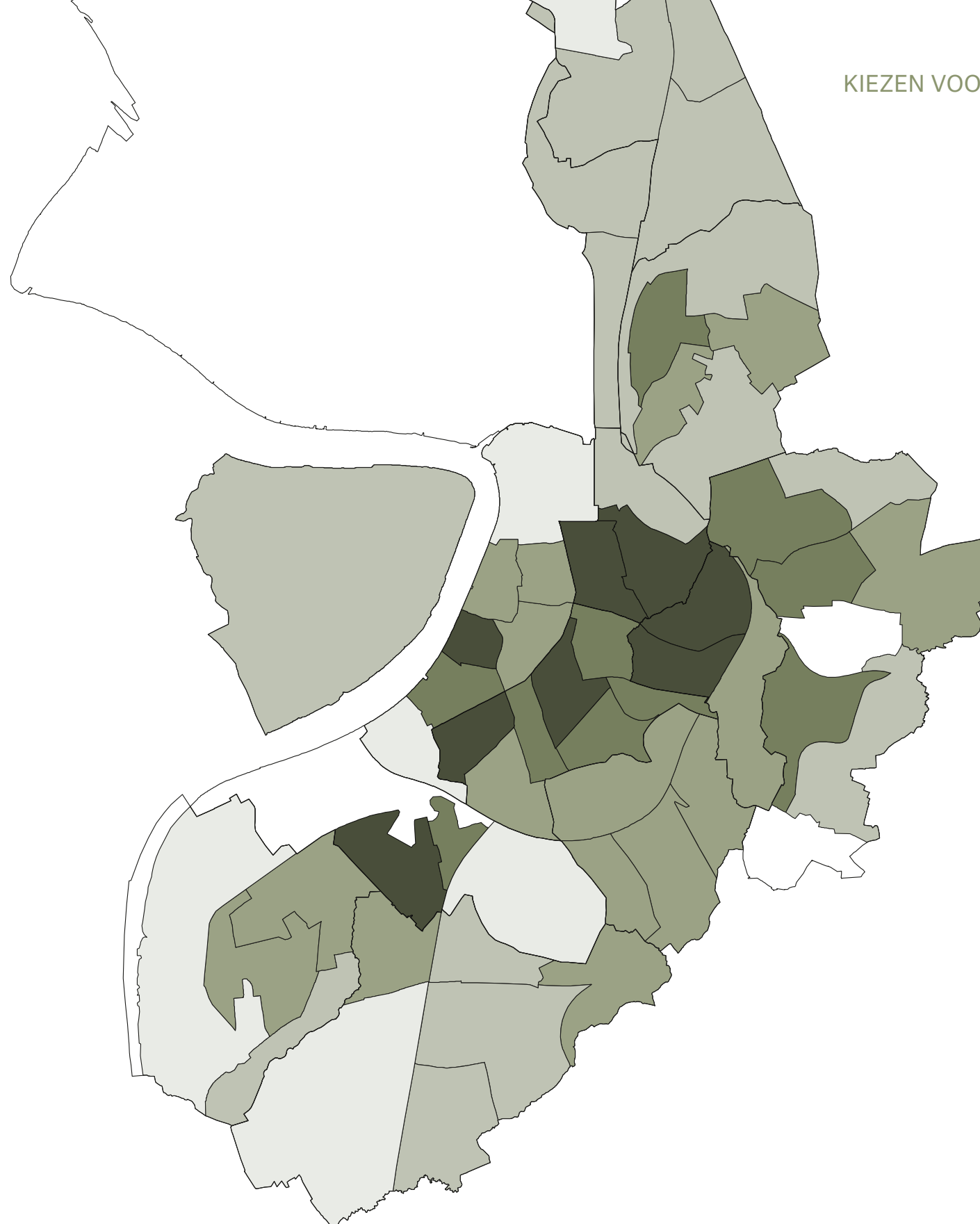
Opdracht

Bevolkingsdichtheid in 2014

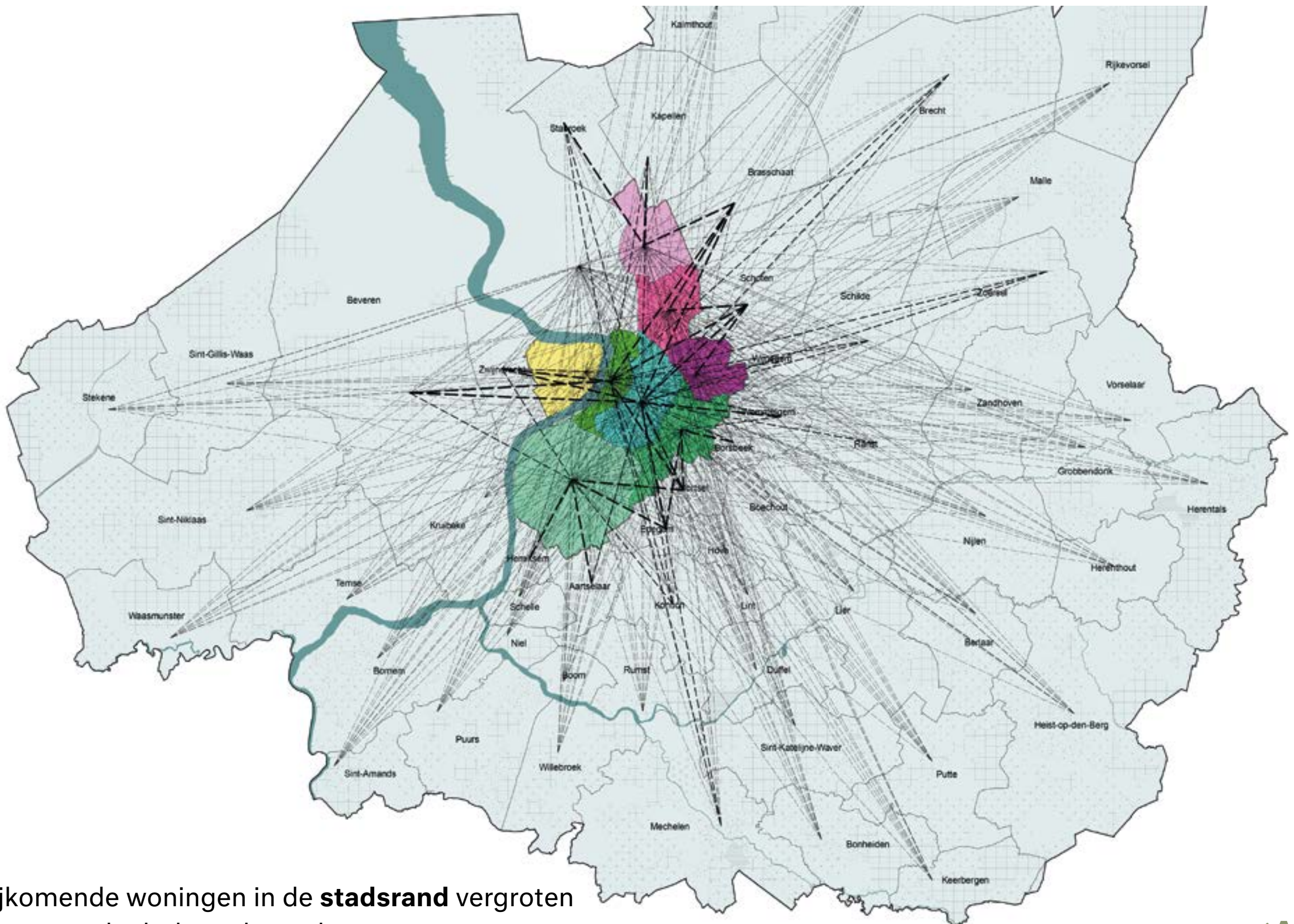
inw/ha = inwoners per hectare
stedelijk gemiddelde is 45 inw/ha

KIEZEN VOOR DE 20-STE EEUWSE GORDEL

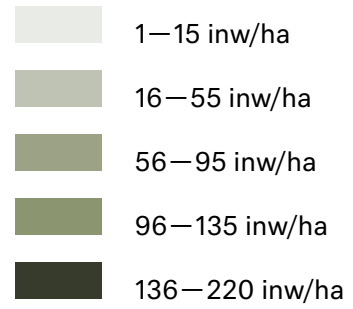
Het gebied binnen de Singel en Ring dreigt dicht te slibben.

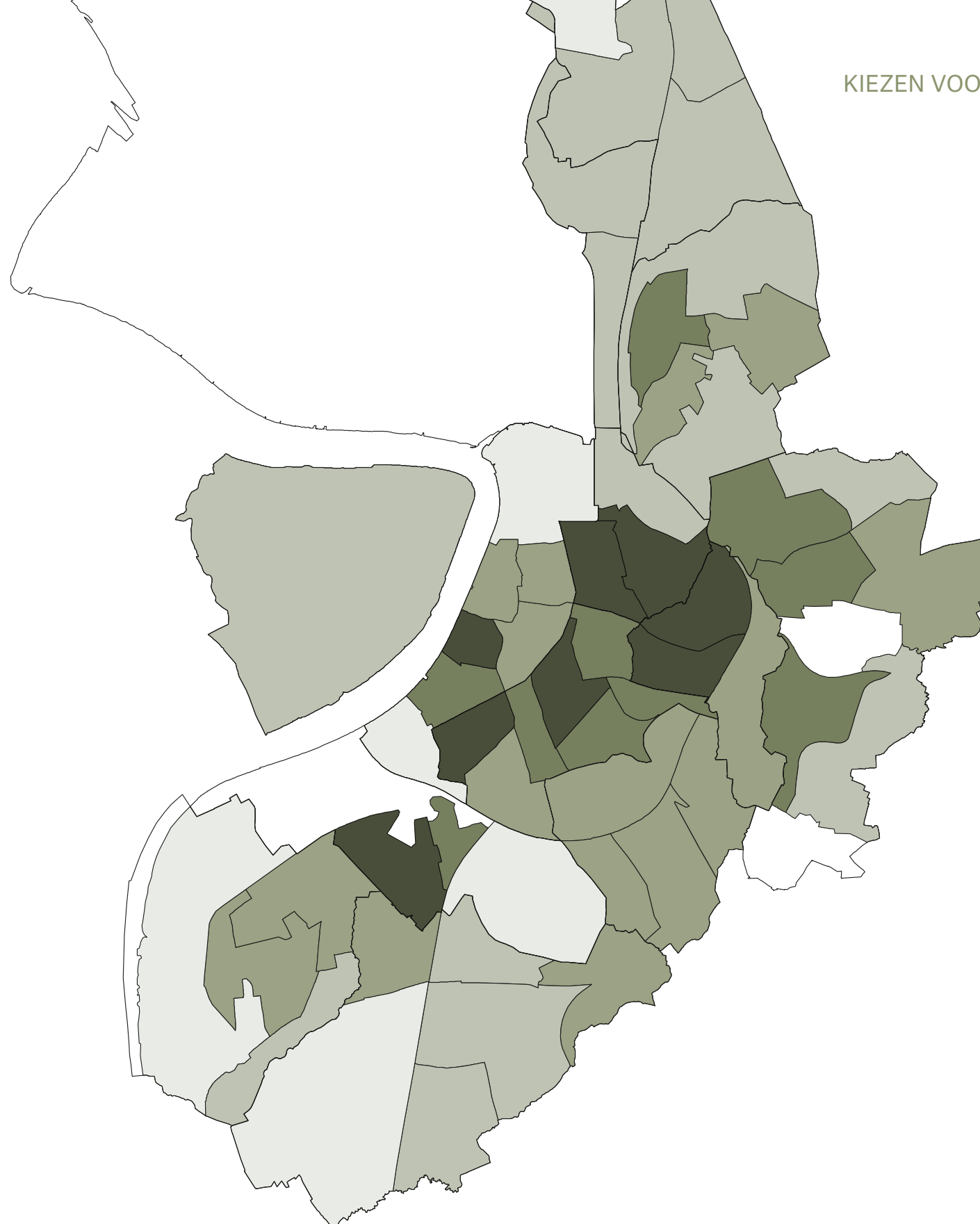
Bijkomende woningen in de **stadsrand** vergroten
eveneens de druk op de stad.

Bevolkingsdichtheid in 2014

inw/ha = inwoners per hectare
stedelijk gemiddelde is 45 inw/ha

KIEZEN VOOR DE 20-STE EEUWSE GORDEL

Opportunities in the **20th-century belt**:
combination of densification and urban renewal

Vier teams doen parallel ontwerpend onderzoek met een eigen invalshoek.

1. Hoe kunnen we van de bevolkingsgroei een potentie maken voor de stad?
2. De voorzieningengraad moet minstens even hoog als vandaag en moet waar mogelijk versterkt worden. Inzetten op woningen, maar ook voorzieningen en werkplekken.
3. We gaan voluit voor reconversie van het bestaande stedelijke weefsel.
 - Inzetten op herbruik leegstaande gebouwen, onbebouwde percelen en brownfield.
 - Stapelen, meervoudig en intensief ruimtegebruik van de bestaande bebouwing.
 - Geen bijkomende open ruimte gebieden aansnijden.

51N4E

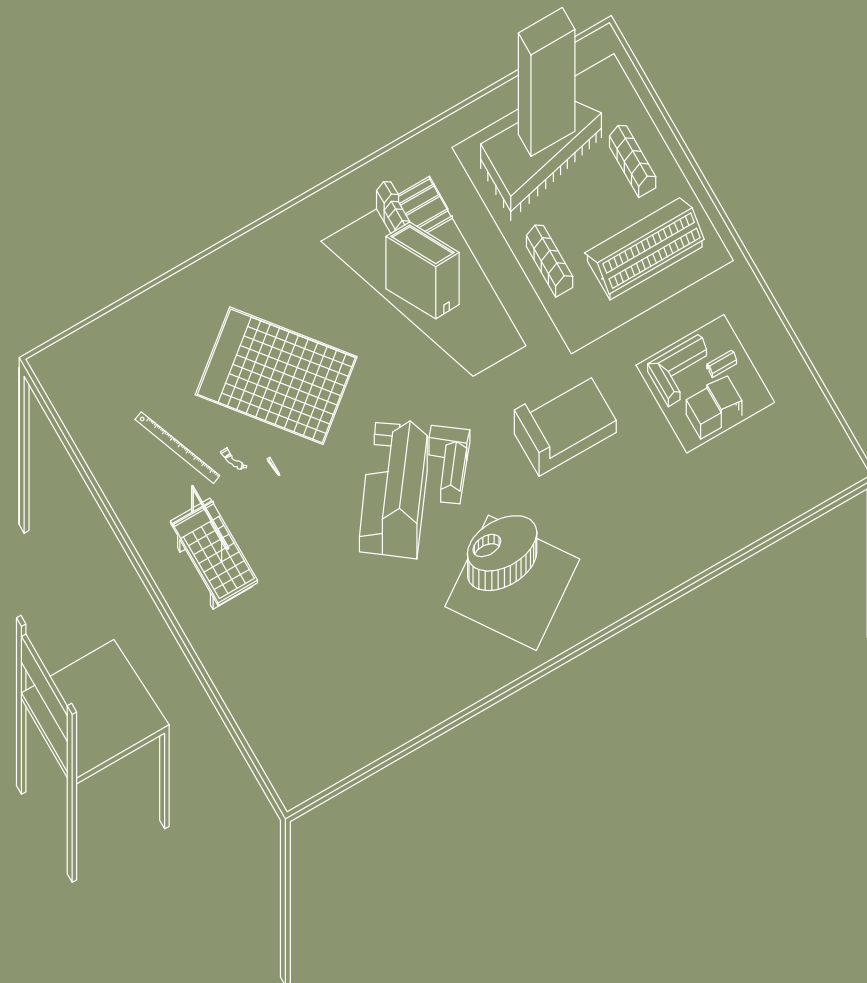
Connect&Transform

Maat ontwerpers

Posad Spatial Strategies

Shinsekai Analysis

3 E

Palmbout
Urban Landscapes

De Nijl Architecten

Blauwdruk Stedenbouw

Feddes Olthof
Landschapsarchitecten

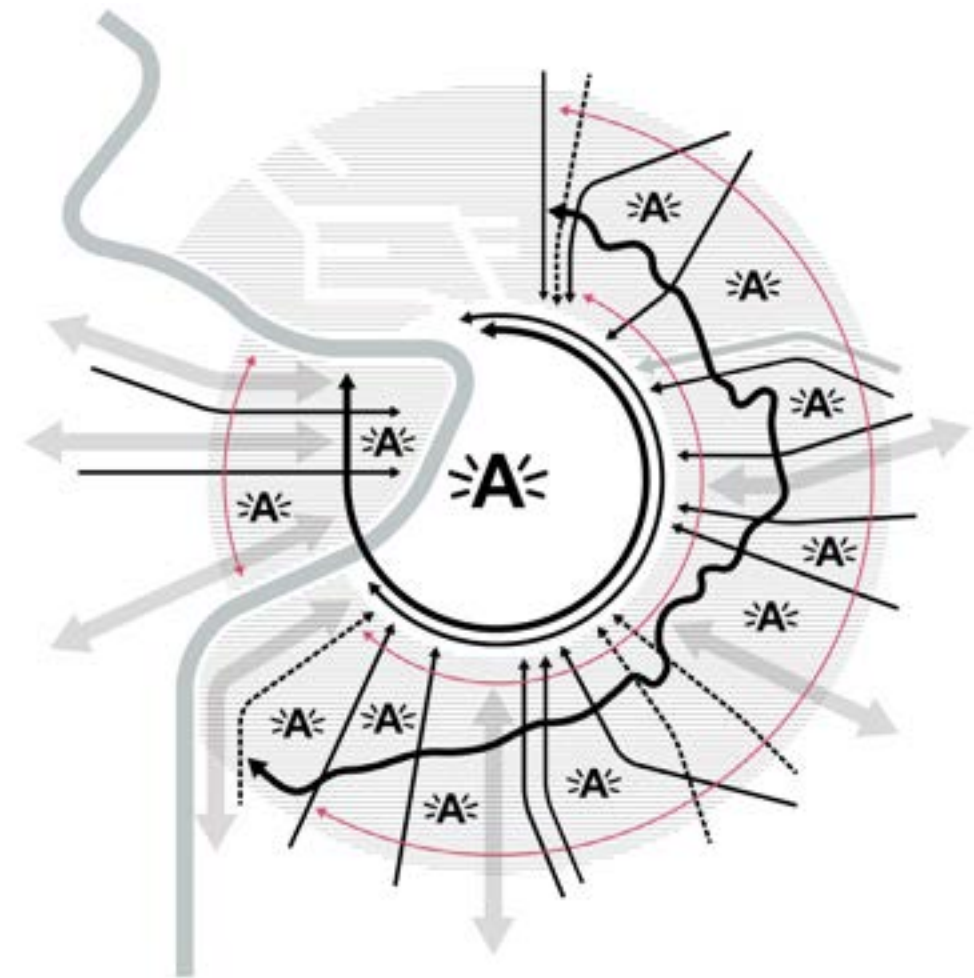
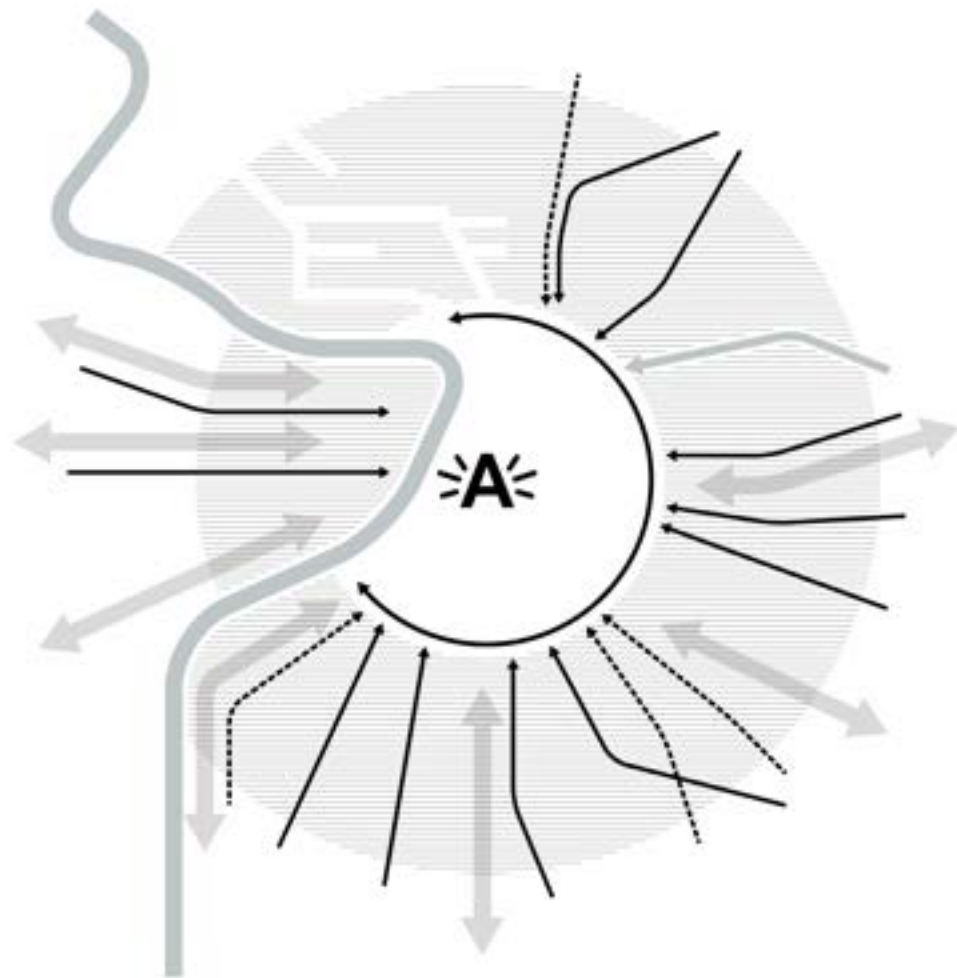
BUUR - bureau voor urbanisme

**Verstedelijking, open ruimte
en mobiliteit als drie-eenheid
voor de stadsvernieuwing van de
20ste-eeuwse gordel.**

BUUR - bureau voor urbanisme

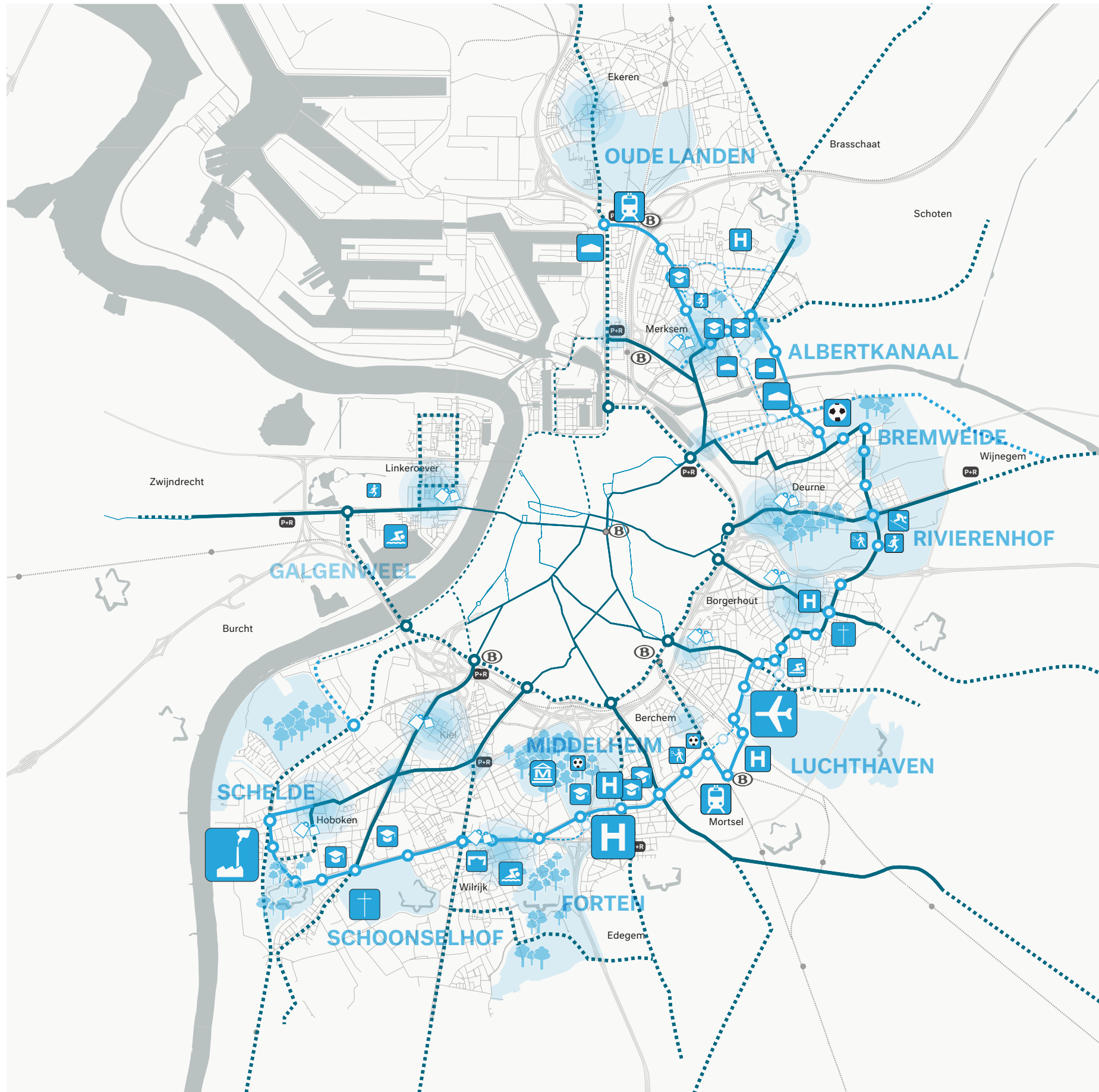

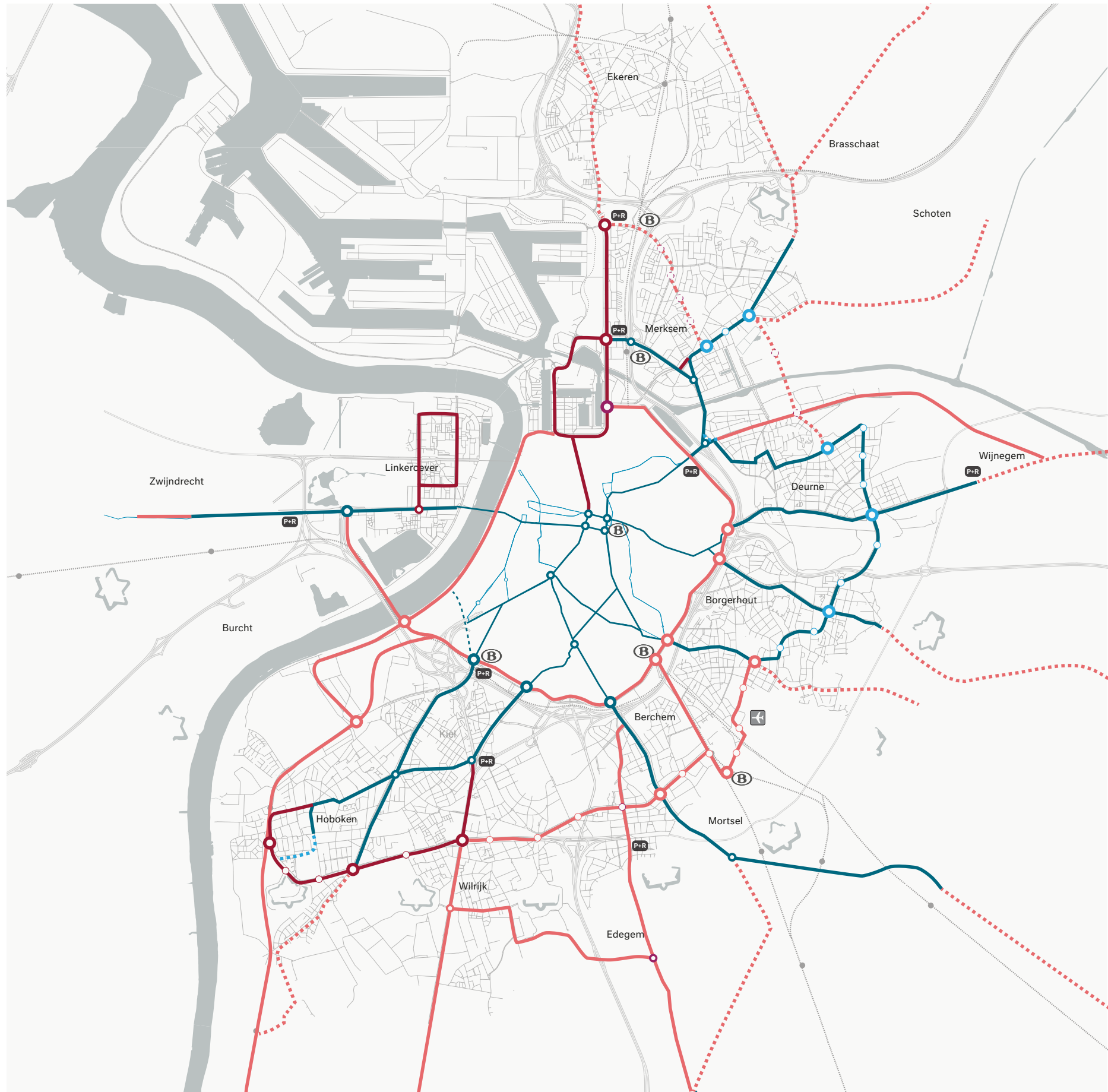
Van radiaalstad naar netwerkstad

Tangentiële structuur
als katalysator voor
stadsvernieuwing

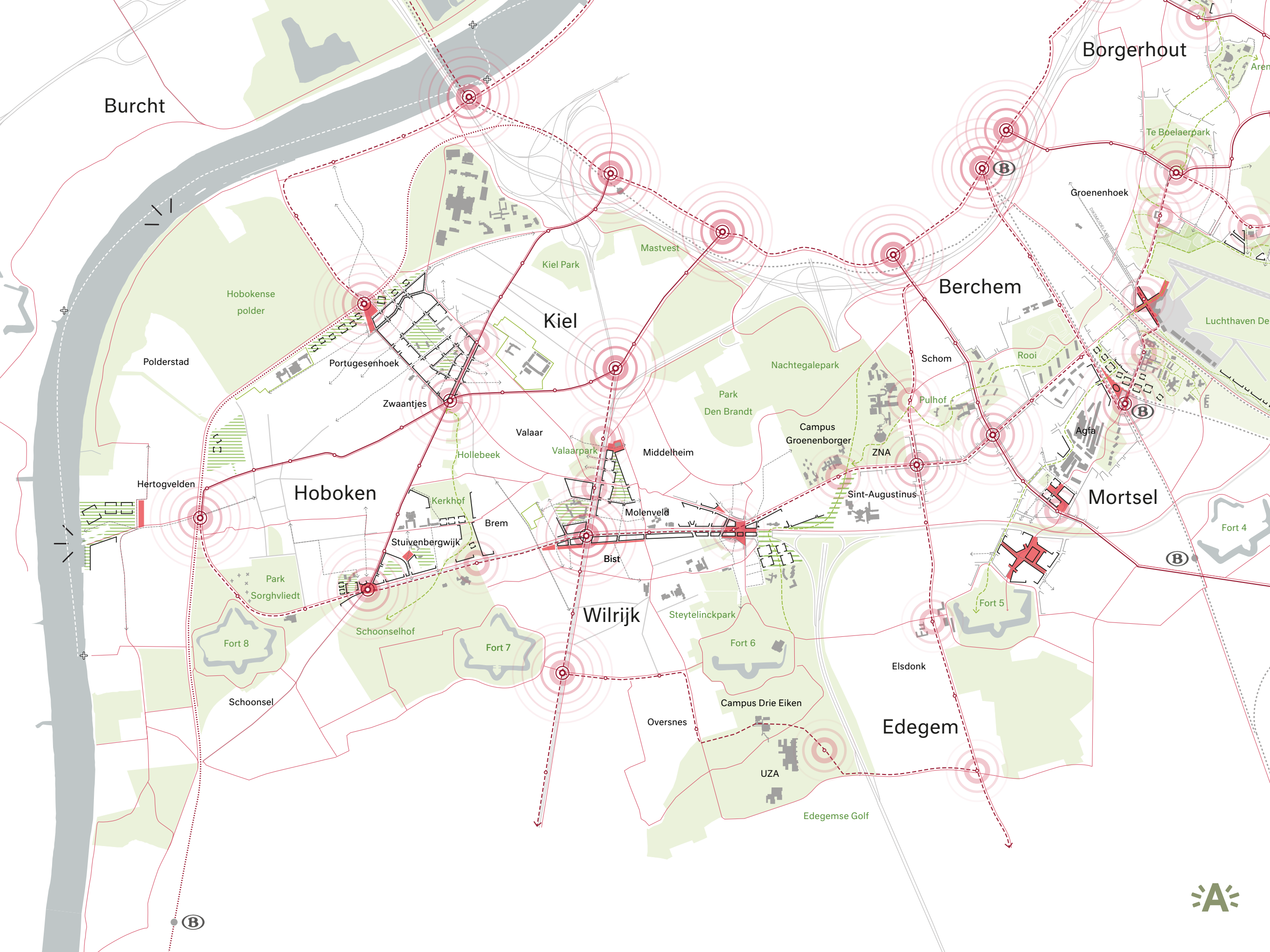
Verbeterde bereikbaarheid
van de concentratie aan
bovenlokale voorzieningen

Gefaseerde integratie.

- Korte termijn
- Middellange termijn
- ... Lange termijn
- Bestaande tramlijnen

Burcht

Borgerhout

Berchem

Kiel

Mortsel

Hoboken

Wilrijk

Edegem

Hobokense
polder

Polderstad

Portugesenhoek

Zwaantjes

Valaar

Valaarpark

Middelheim

Nachtegalepark

Park
Den Brandt

Campus
Groenenborger

ZNA

Sint-Augustinus

Hertogvelden

Fort 8

Schoonsel

Park
Sorghvliedt

Schoonselhof

Fort 7

Brem

Stuivenbergwijk

Kerkhof

Bist

Molenveld

Steytelinckpark

Fort 6

Campus Drie Eiken

UZA

Edegemse Golf

Oversnes

Elsdonk

Fort 5

Fort 4

Groenenhoek

Te Boelaerpark

Luchthaven De

Case Hoboken, Kiel, Zwaantjes

Case Zwaantjes

Fruithoflaan

Rooi

Posthofbrug

Roderveldlaan

Sportpark

Berchem stadion

Agfa

Station Mortsel - Agfa

Prieel

Sint-Amedeuskliniek

Luchthaven

Volkstuinen

Boekenberglei

Klein Zwitserland

Vliegfeld

Drakenhoflaan

Case Deurne Luchthaven

Fort 3

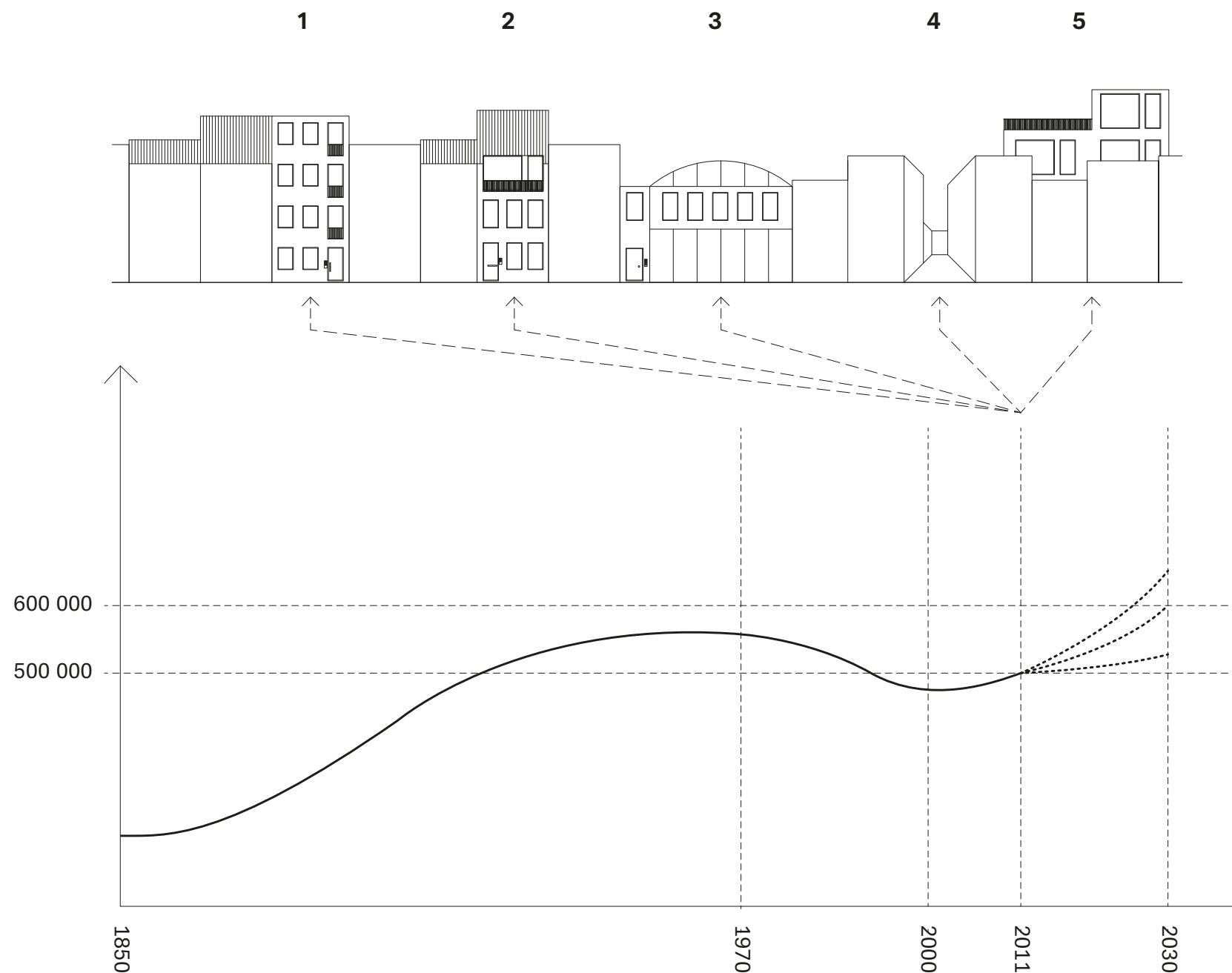

Case Deurne Luchthaven

Micro-centraliteit, als strategie voor verdichting en vernieuwing.

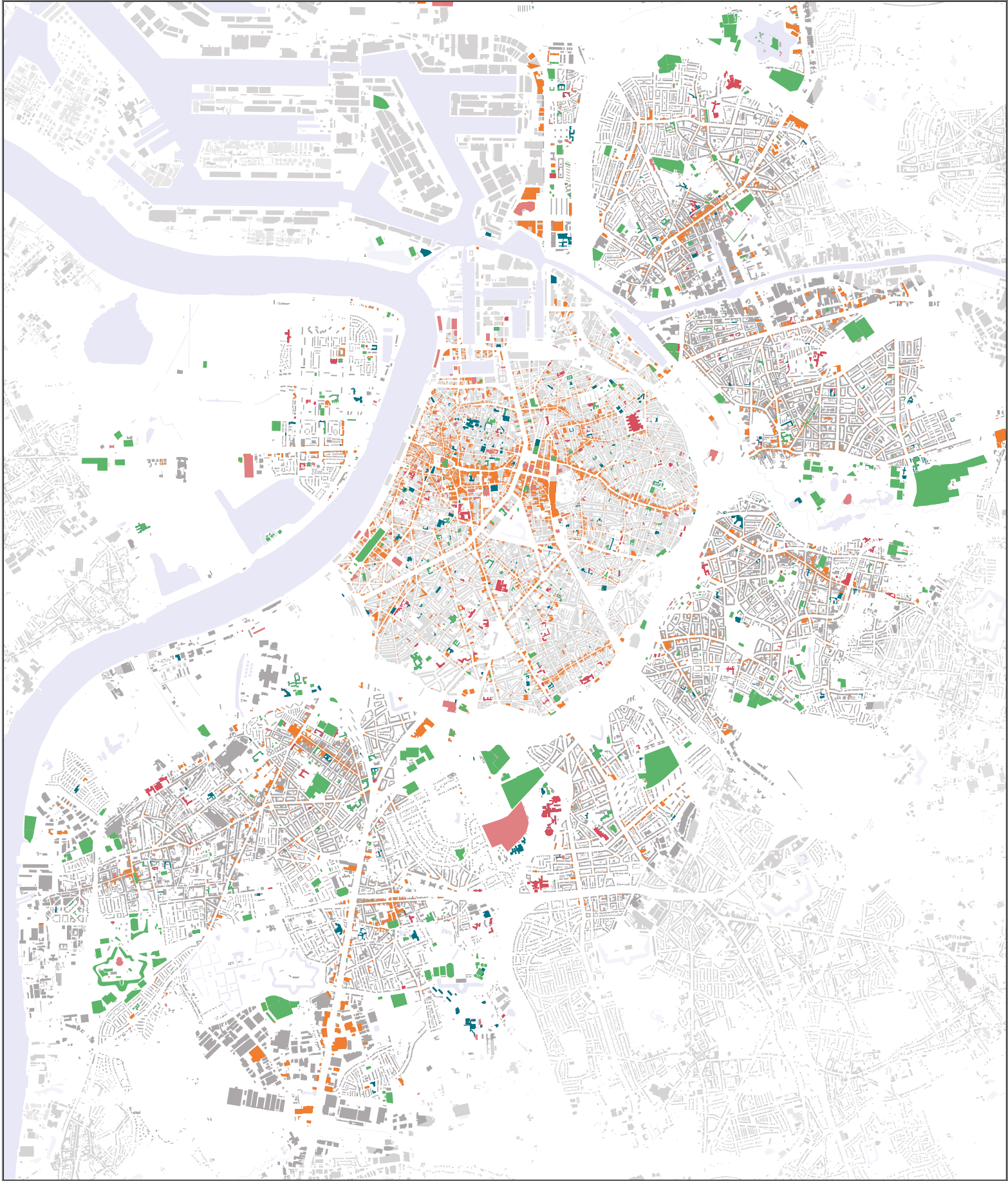
Maat ontwerpers
Posad Spatial Strategies
Shinsekai Analysis
3 E

Quick wins

Verdichting gebeurt nu op sluimerende wijze: diverse invulprojecten nemen vandaag al een deel van de bijkomende vraag op.

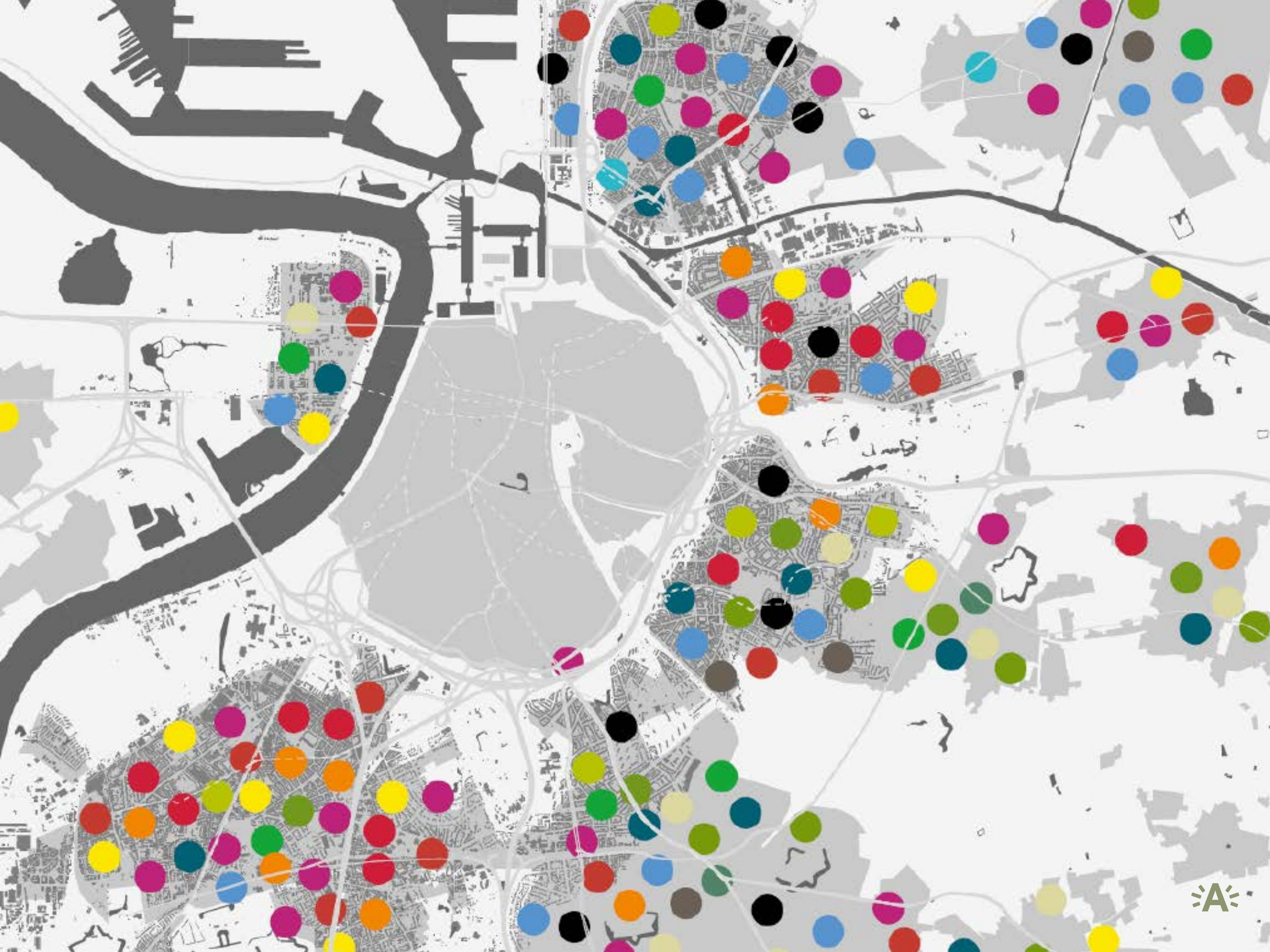
- 1 Het bouwen van appartementen
- 2 Opdelen van woningen
- 3 Herbestemmen van leegstaande industriepanden
- 4 Verdere bebouwing van restpercelen
- 5 Doorverkavelen van de laatste grotere binnengebieden

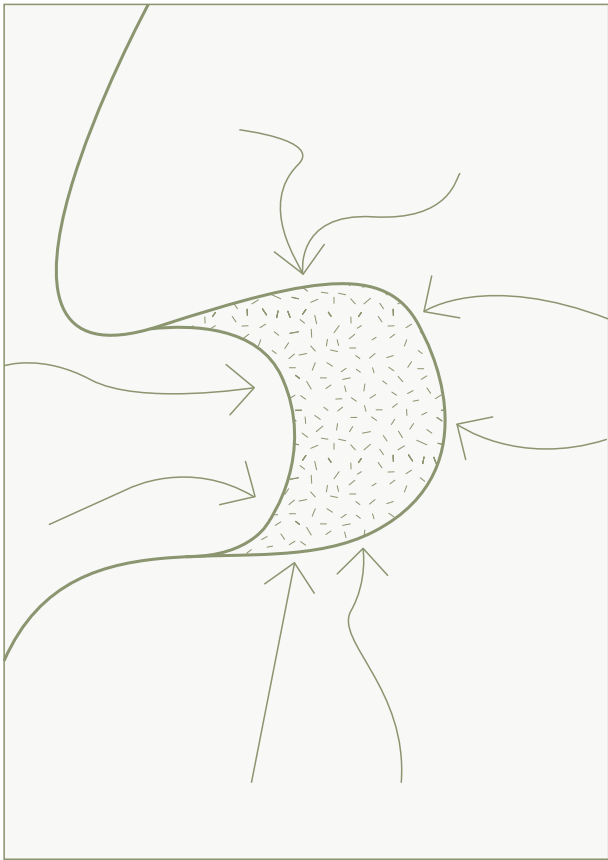

Voorzieningenaanbod.
Vandaag heeft de 20ste-eeuwse gordel een goed uitgebouwd voorzieningenaanbod.

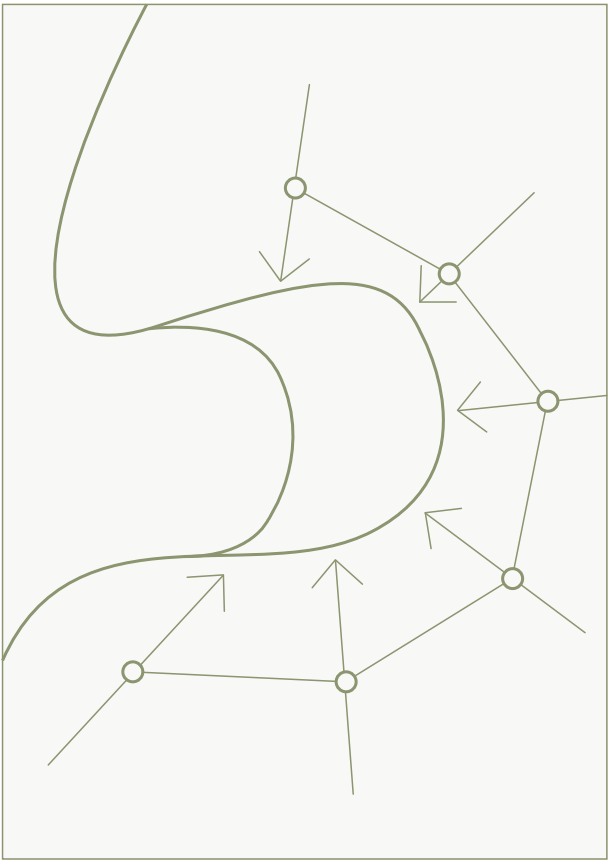
- sportvoorzieningen
- zorgfuncties
- onderwijsfuncties
- culturele voorzieningen
- commerciële voorzieningen

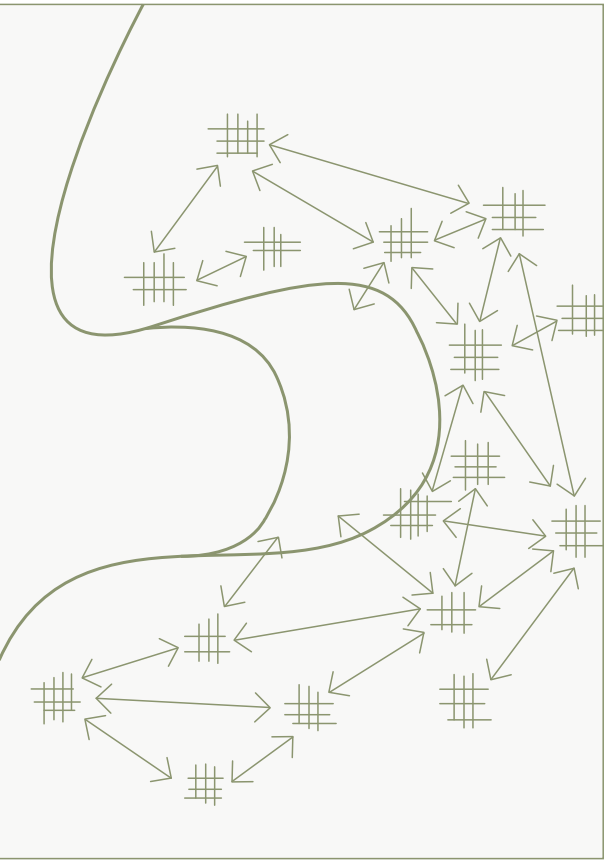

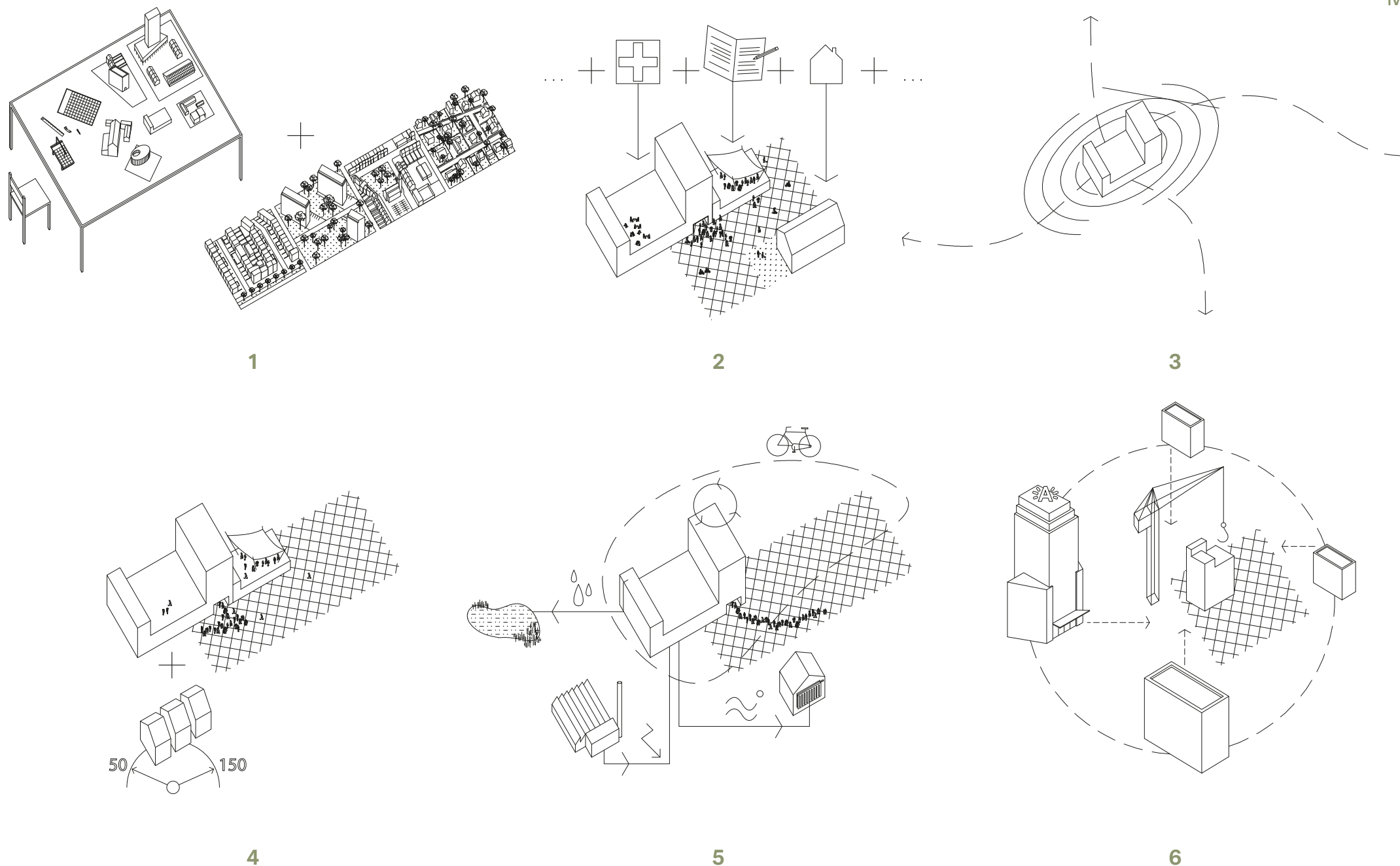
Monocentraliteit

Polycentraliteit

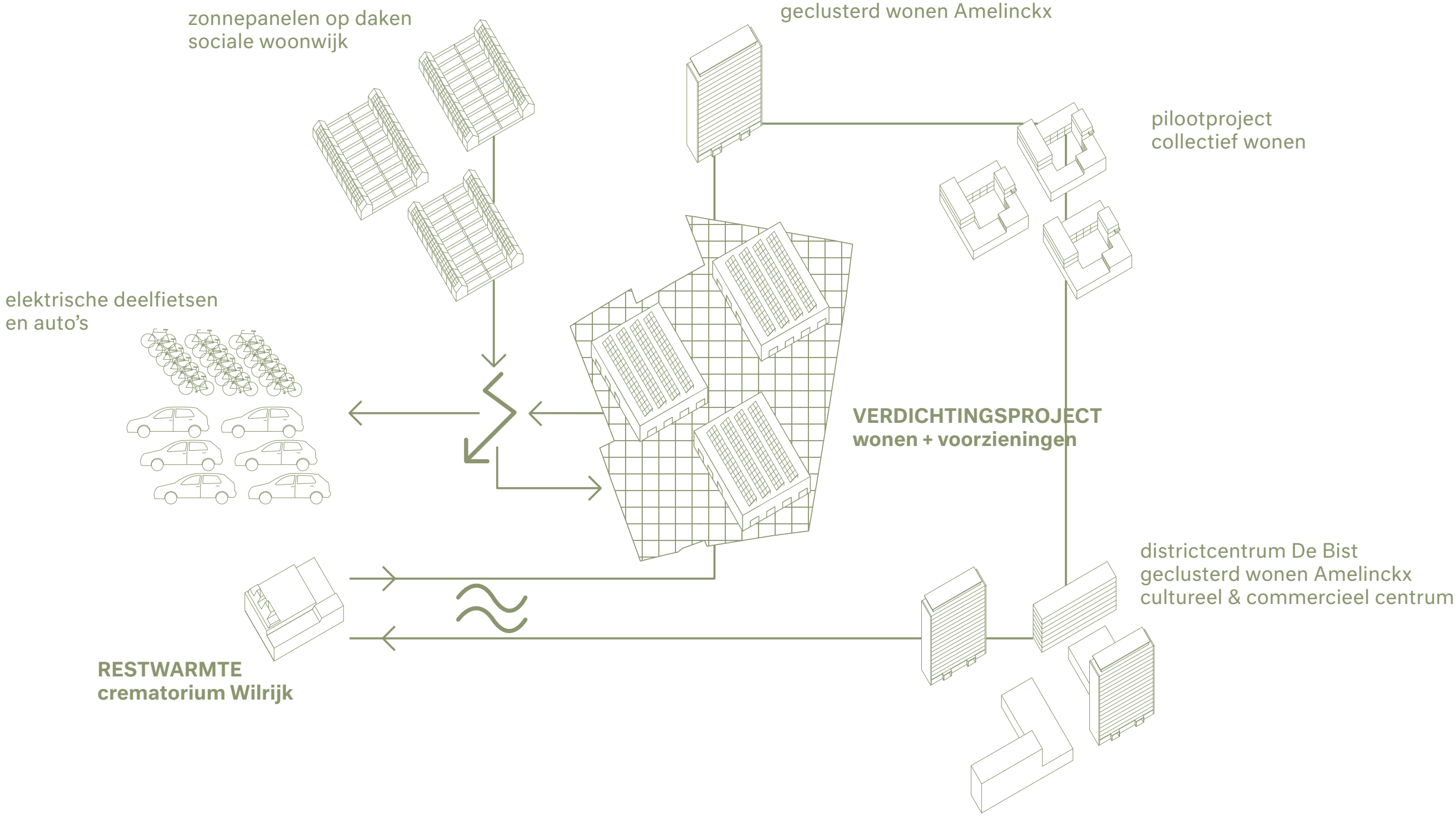

Microcentraliteit

- 1 Woonverdichting.** Als basis en als hefboom: het verdichten van het woonaanbod.
- 2 Dynamiek.** Het tot stand brengen van een dynamiek via een mix van bijkomende voorzieningen.
- 3 Inbedding.** Het kwaliteitsvol inbedden van het verdichtingsproject in het bestaande weefsel.

- 4 Tussenschaal.** Het inzetten op een projectschaal die duidelijk kiest voor een tussenmaat van 50 tot 150 woningen.
- 5 Supplier.** Het vormen van een leverancier van stedelijke diensten op het vlak van energie, mobiliteit, water, openbare ruimte ...
- 6 Ontwikkelingsmethodiek.** Het uitwerken van een ontwikkelingsmethodiek die inzet op projectmodus en transformatiemechanismen.

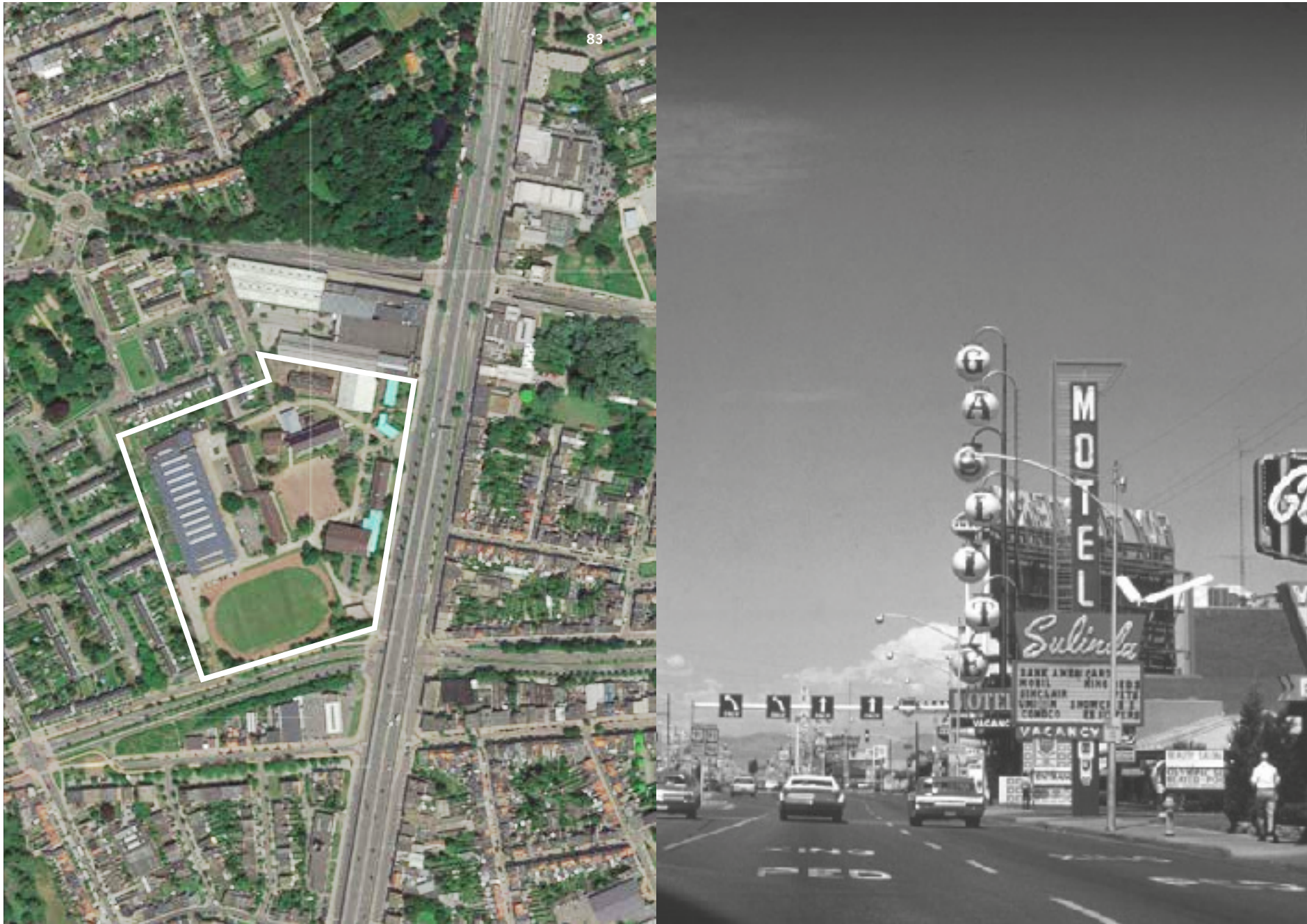

Case Sint-Augustinus

Case Sint-Augustinus

Case Valaar

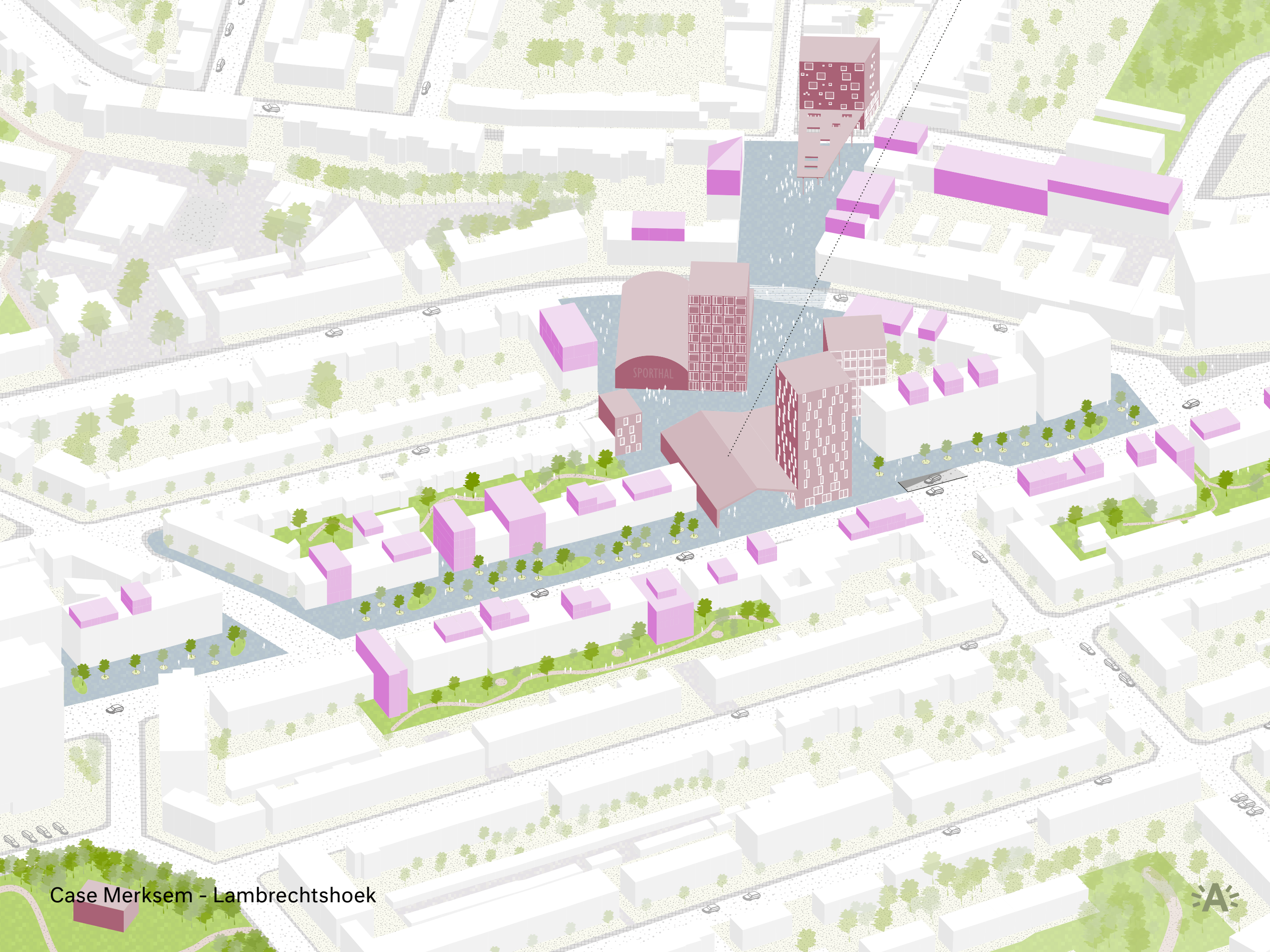

Case Valaar

Case Merksem - Lambrechtshoek

Case Merksem - Lambrechtshoek

Verdichten en vervlechten. Pleidooi voor de tussenschaal.

Palmbout Urban Landscapes

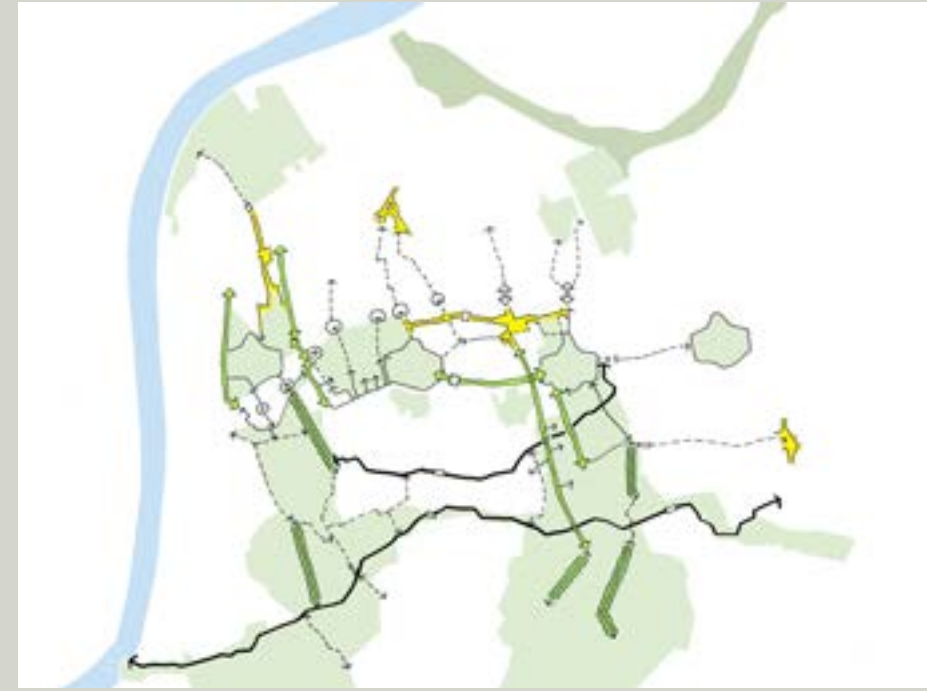
De Nijl Architecten

Blauwdruk Stedenbouw

Feddes Olthof Landschapsarchitecten

1

2

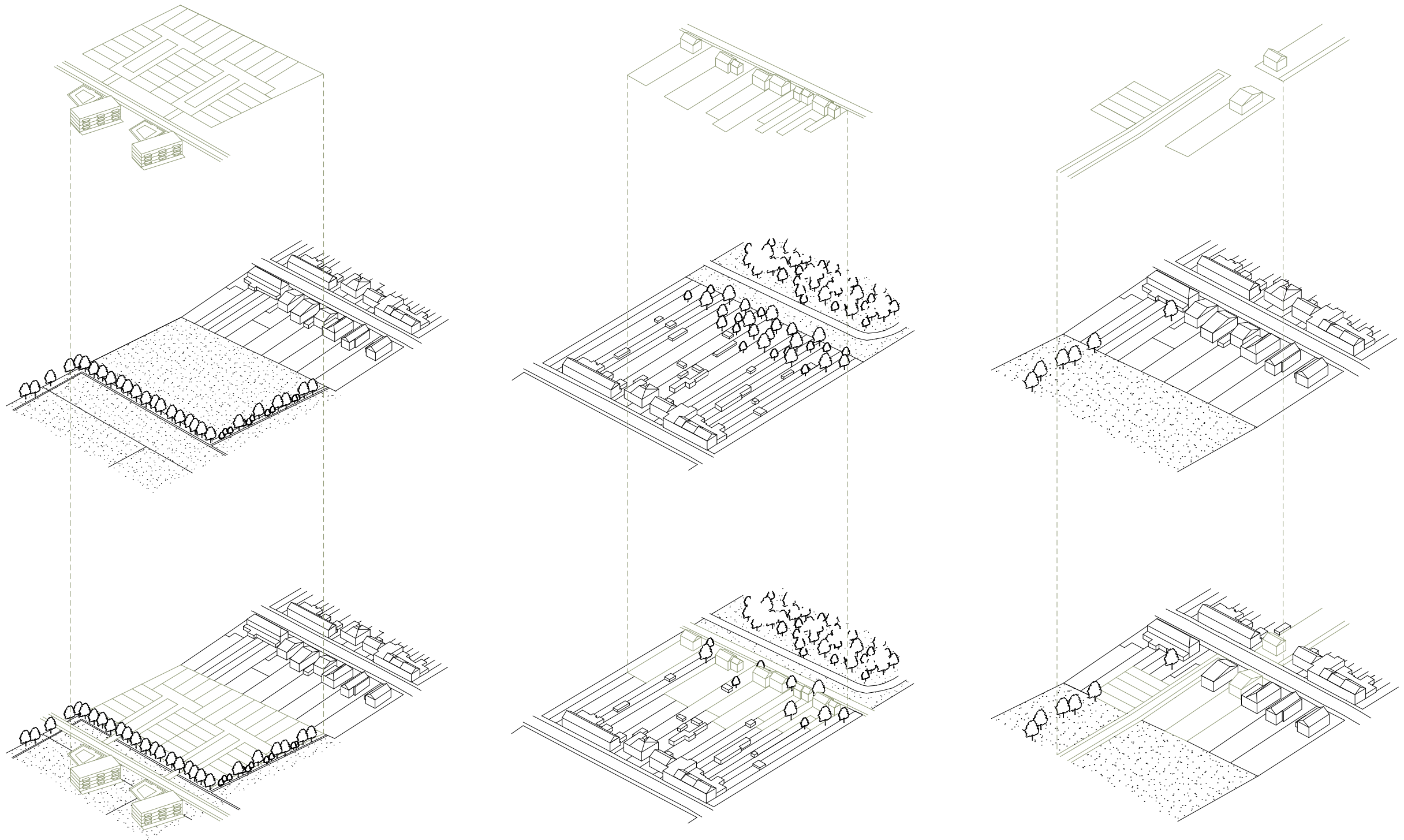
3

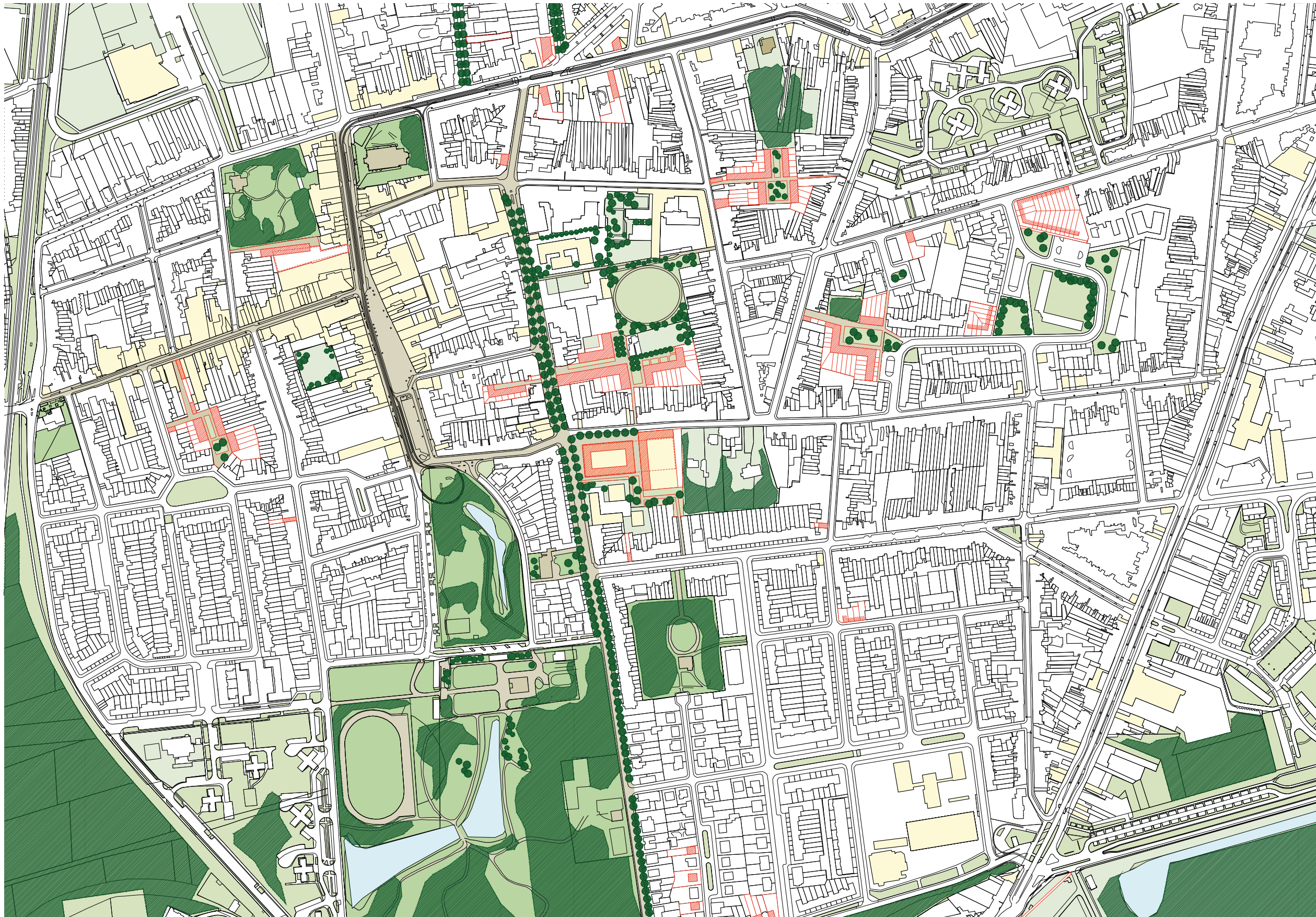

4

- 1 Landschapontwikkeling.
- 2 Groenblauwe netwerken
- 3 Ontwikkeling van achterkanten tot voorkanten
- 4 Verdichting nabij groen

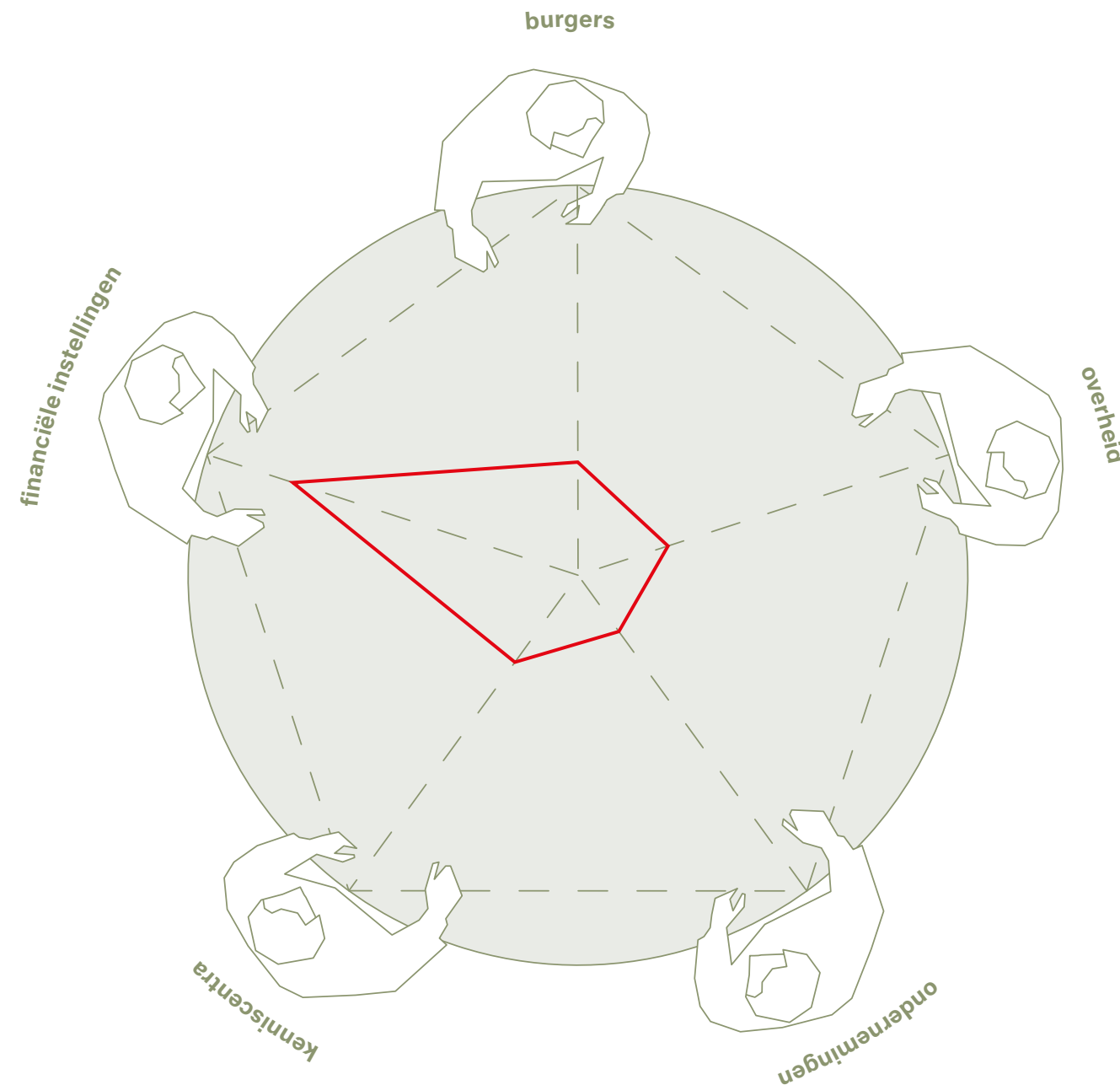

Dynamieken en mechanismen voor kwaliteitsvolle vernieuwing en verdichting.

51N4E

Connect&Transform

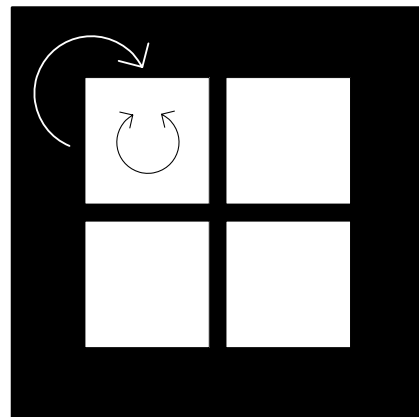
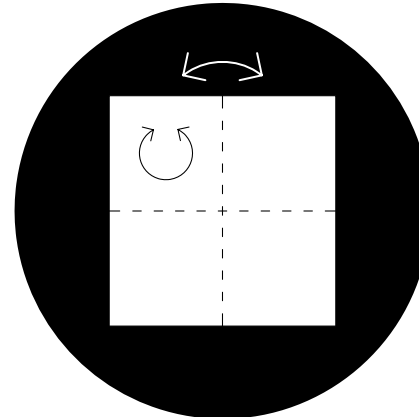
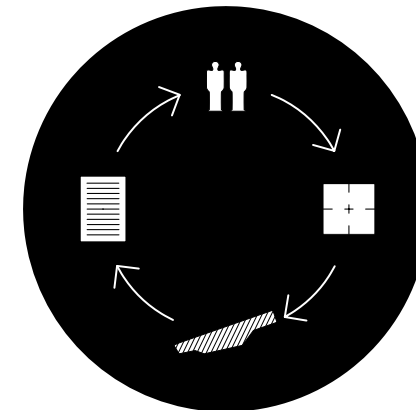
Terugkerend struikelblok:

- financiële haalbaarheid van projecten
- bij elkaar brengen van private stakeholders om perceeloverschrijdende projecten te realiseren

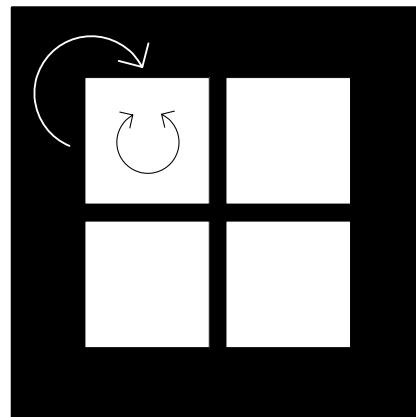
Hefbomen op financieel vlak om tot gezamenlijke acties te komen

Paul Casaer, *Landscape Of My Personal Belongings*

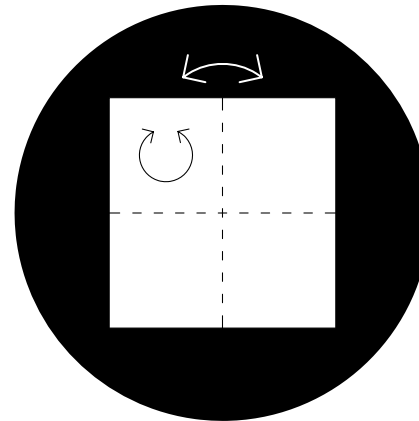
collage-dynamiek**coalitie-dynamiek****keten-dynamiek**

Afhankelijk van de situatie zijn andere spelers aan zet: beleid of investeerders, ontwikkelaars of bewoners kunnen elk hun eigen deel van het vraagstuk opnemen en zo een brede waaier van ontwikkelingen mogelijk maken.

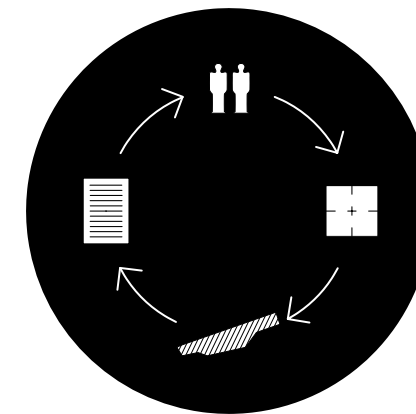

collage-dynamiek

De collagedynamiek bouwt verder op de manier waarop de voorstad grotendeels ontstaan is: perceel per perceel, ontwikkeling per ontwikkeling. Het verdichtingspotentieel in deze dynamiek ligt vooral in het beter benutten van extensief gebruikte percelen, met winsten in tijd en ruimtegebruik.

coalitie-dynamiek

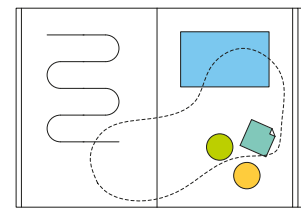
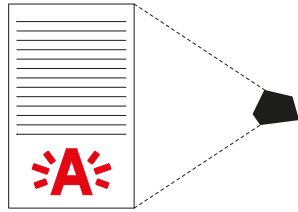
De basisdoelstelling is om een perceelsoverschrijdende logica te installeren in die delen van de stad waar verschillende schalen samenkomen en die deels in onbruik of in transformatie zijn. We willen vermijden dat de stad verder opgesplitst wordt in steeds kleinere percelen en integendeel zoeken naar het hergroeperen en samen ontwikkelen van meerdere percelen los van hun bestaande grenzen.

keten-dynamiek

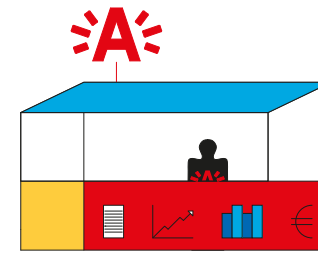
Bij de ketendynamiek gaat het over een vernieuwingsoperatie die erop gericht is om de woonomgeving en de bijhorende levensstijl van de bewoners te transformeren. De focus ligt niet op vastgoed en de eerste bekommernis is niet financiële winst, maar wel om met een beperkt budget zo kwaliteitsvol en rijk mogelijk te (blijven) leven. In deze dynamiek wordt verdichting dus aantrekkelijk als er ook andere gebruiksmogelijkheden ontstaan: als de transitie in levensstijl actief mee georganiseerd en mogelijk gemaakt wordt.

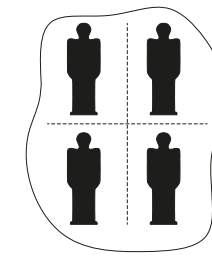
potentiescan
verdichtingscertificaat

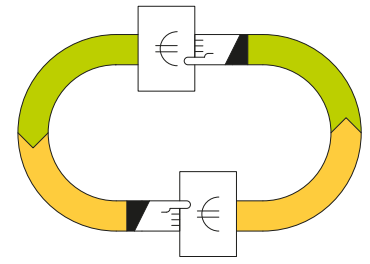
systemisch
bouwblokkenboek

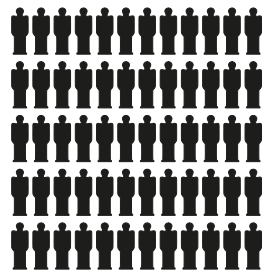
verdichtingsloket

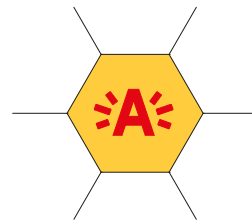
grondcoalitie
faciliteren

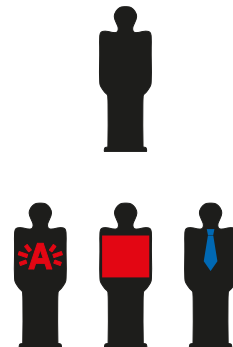
retentie-
subsidie

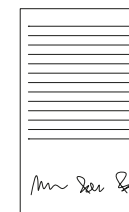
community
building

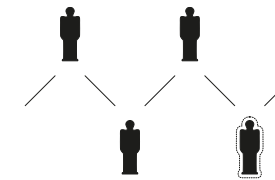
ketenfonds

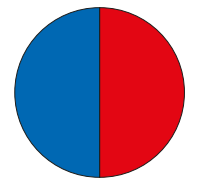
ontzorgingsonder-
steuning

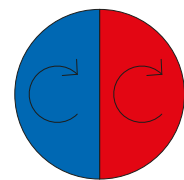
transparante
SPV's

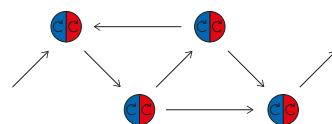
coöperatieve
samenwerking

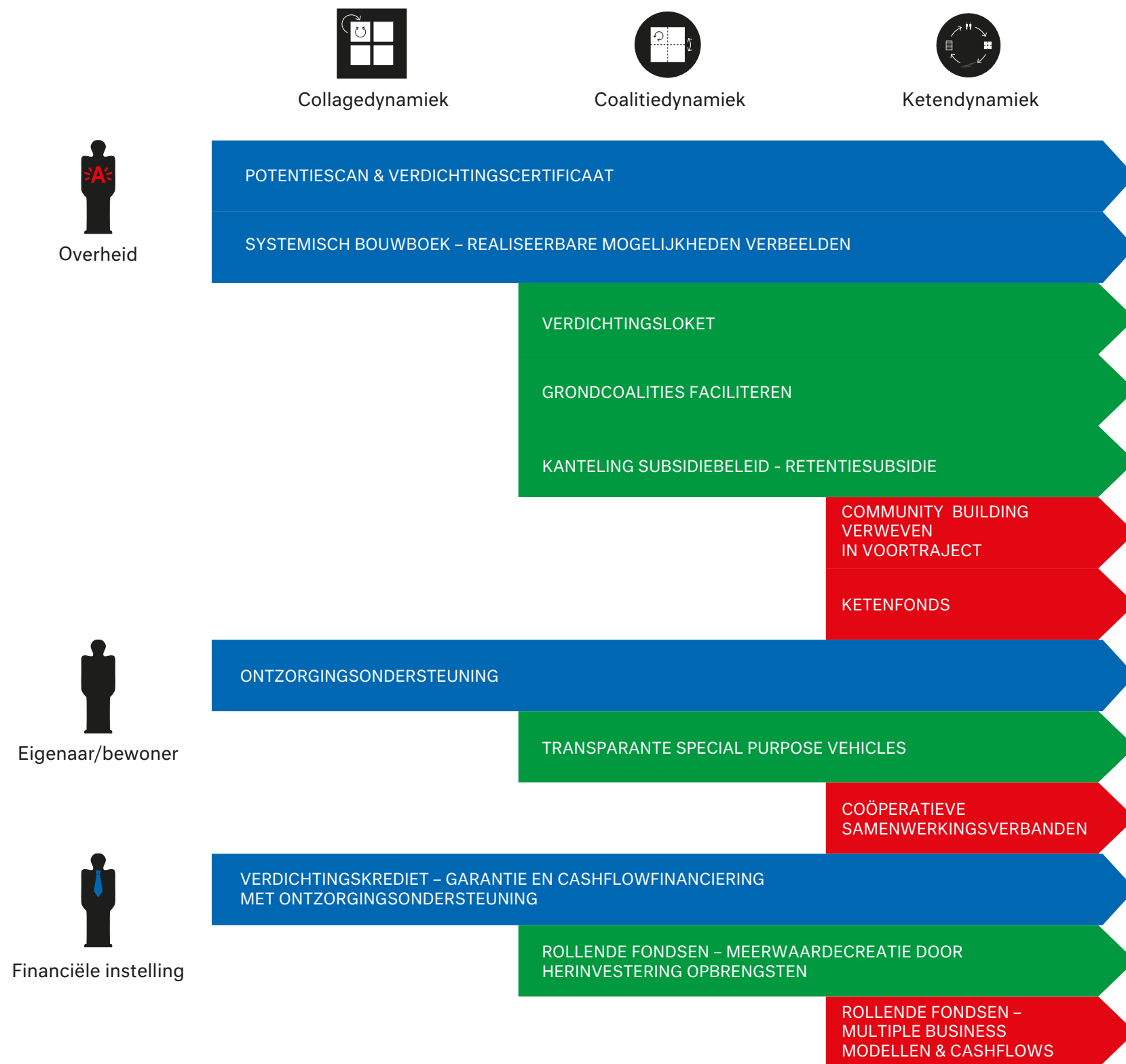
verdichtings-
krediet

rollend
fonds

multiple
business model

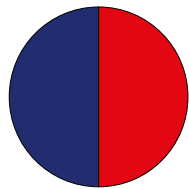
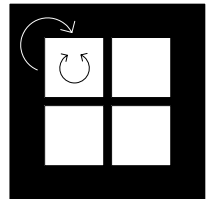

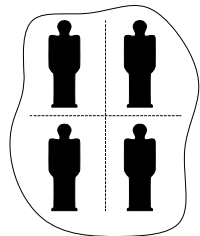
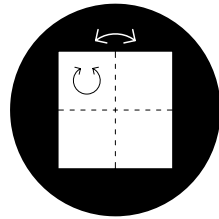
Case Colruyt, Wilrijk

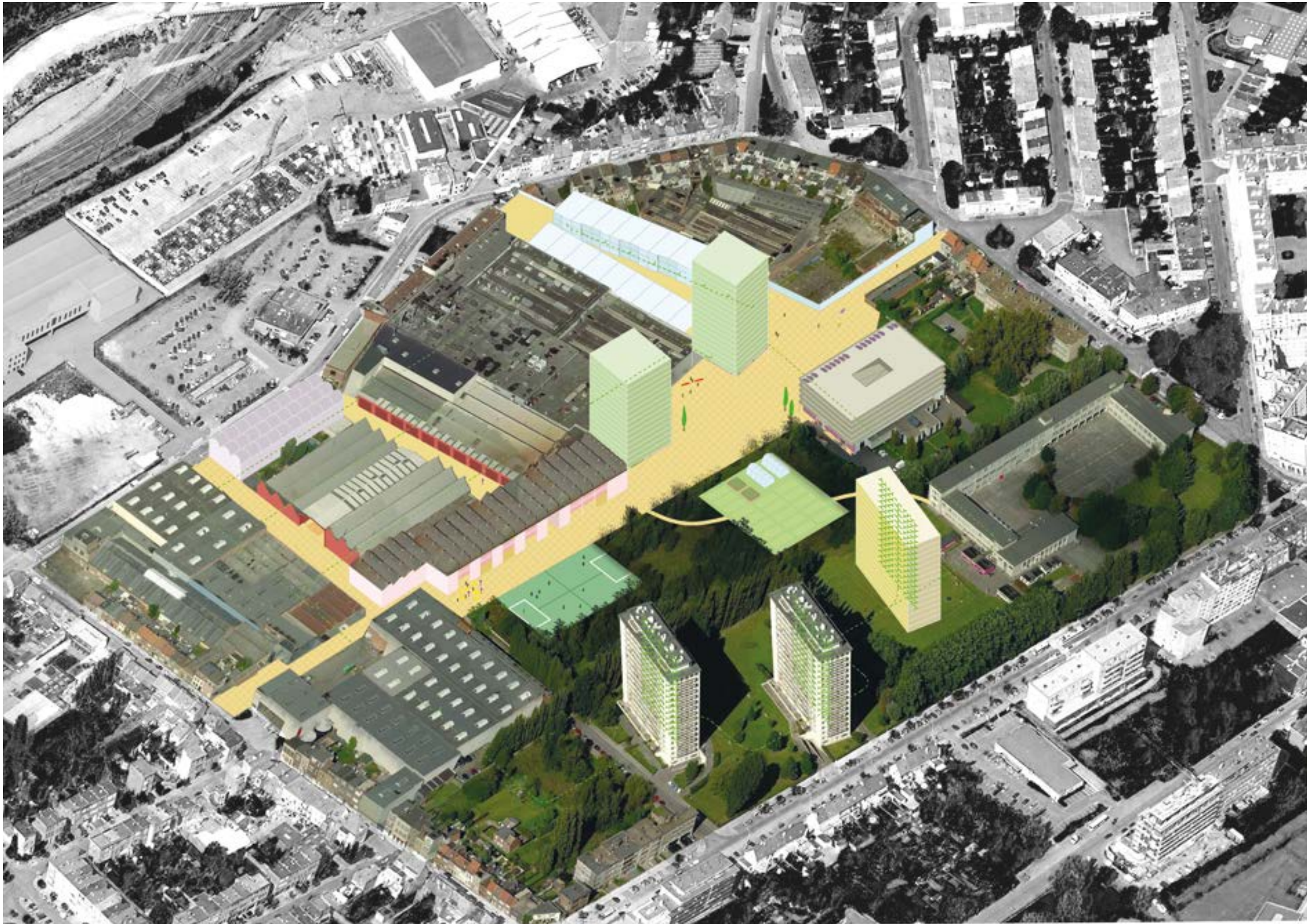

Doorbreken van status quo:
stap 1

Doorbreken van status quo:
stap 2

Case Lage Weg

LABO XX

Conclusies

WAAR: Organiseren van selectiviteit

WAAR: Organiseren van selectiviteit

HOE: Perceel overschrijvende samenwerking

WAAR: Organiseren van selectiviteit

HOE: Perceel overschrijvende samenwerking

HOE: De vernieuwing van de stadsvernieuwing

WAAR: Organiseren van selectiviteit

HOE: Perceel overschrijvende samenwerking

HOE: De vernieuwing van de stadsvernieuwing

VOOR WIE: Nieuwe kansen voor betaalbaarheid

WAAR: Organiseren van selectiviteit

HOE: Perceel overschrijvende samenwerking

HOE: De vernieuwing van de stadsvernieuwing

VOOR WIE: Nieuwe kansen voor betaalbaarheid

IDENTITEIT 20ste-eeuwse gordel

WAAR: Organiseren van selectiviteit

HOE: Perceel overschrijvende samenwerking

HOE: De vernieuwing van de stadsvernieuwing

VOOR WIE: Nieuwe kansen voor betaalbaarheid

IDENTITEIT 20ste-eeuwse gordel

Kiezen voor de 20ste-eeuwse gordel